

Názov:	<i>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ďapalovce na roky 2015-2022</i>
Územné vymedzenie :	<i>Obec Ďapalovce</i>
Územný plán obce/VÚC schválený:	<i>áno</i>
Dátum schválenia PHSR:	
Dátum platnosti:	<i>od 01.01.2016 do 31.12.2022 Platnosť predĺžená uznesením OZ č. 01/2023 do 31.12.2025</i>
Verzia ¹	<i>1.1</i>
Aktualizácia verzie:	<i>1.1.1. aktualizácia č.1 k 20.07.2018</i>
Publikovaný verejne:	

Zdroj: vlastné spracovanie

Obsah

EX POST HODNOTENIE PHSR	8
1 ANALYTICKÁ ČASŤ	11
1.1 ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA	11
1.1.3 INFRAŠTRUKTÚRA.....	16
1.1.4 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	19
1.1.5 OBYVATEĽSTVO	20
1.1.6 Vzdelanie a zamestnanosť.....	30
1.1.7 BÝVANIE.....	34
1.1.8 Podnikateľské subjekty	36
1.1.9 ŠKOLSTVO	36
1.1.10 SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ.....	38
1.1.11 ZDRAVOTNÍCTVO	40
1.1.12 Kultúra a šport.....	40
1.1.13 Cestovný ruch	41
1.1.14 REKAPITULÁCIA ROZPOČTU OBCE ZA ROKY 2009 – 2014	41
1.1.15 SAMOSPRÁVA	42
1.1.16 EX ANTE HODNOTENIE.....	43
1.2 ANALÝZY VONKAJŠIEHO PROSTREDIA.....	45
1.2.1 CHARAKTERISTIKA ŠPECIFICKÝCH STRÁNOK REGIÓNU.....	45
1.2.2 IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ	47
1.3 ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA.....	50
2. STRATEGICKÁ ČASŤ	58
2.1 VÍZIA OBCE	58
2.2 SOCIÁLNA OBLASŤ	58
2.3 EKONOMICKÁ OBLASŤ	59
2.3 ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ	59
3 PROGRAMOVÁ ČASŤ	63
5 FINANČNÁ ČASŤ.....	79
ZÁVER	82
PRÍLOHY	83
PRÍLOHA Č. 1 ZOZNAM ČLENOV RIADIACEHO TÍMU, PRACOVNÝCH SKUPÍN A PARTNEROV SPRACOVANIA PRO.....	83
PRÍLOHA Č. 2 ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PRO	83

PRÍLOHA Č. 3 ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PRO	83
PRÍLOHA Č. 4 AKČNÝ PLÁN	83

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1 Zámer spracovania PRO.....	6
Tabuľka 2 Harmonogram spracovania PRO.....	7
Tabuľka 3 Prehľad najväčších projektov za roky 2007 - 2013	8
Tabuľka 4 Tabuľka prehľad najväčších projektov za roky 2007 - 2015.....	9
Tabuľka 5 Celková výmera územia obce (m ²)	14
Tabuľka 6 Počet obyvateľov žijúcich v obci ku 31.12. 2014	20
Tabuľka 7 Počet obyvateľov podľa pohlavia	21
Tabuľka 8 Hustota obyvateľov k 31.12. podľa územia a roku (osoba/km ²)	21
Tabuľka 9 Trvalo bývajúce obyvateľstvo podľa vierovyznania (v %).....	22
Tabuľka 10 Bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti (v %)	22
Tabuľka 11 Prehľad stavu trvalo bývajúceho obyvateľstva za posledných 10 rokov (osoba).....	23
Tabuľka 12 Prirodzený prírastok obyvateľstva za posledných 10 rokov	23
Tabuľka 13 Hrubá miera živorodenosti za posledných 10 rokov	24
Tabuľka 14 Hrubá miera úmrtnosti za posledných 10 rokov	24
Tabuľka 15 Prehľad migrácie obyvateľstva obce za posledných 10 rokov.....	25
Tabuľka 16 Celkový prírastok obyvateľstva za posledných 10 rokov.....	26
Tabuľka 17 Prehľad počtu sobášov v obci za posledných 10 rokov	26
Tabuľka 18 Prehľad počtu rozvodov v obci za posledných 10 rokov	27
Tabuľka 19 Veková štruktúra obyvateľstva za posledných 10 rokov – hlavné vekové kategórie	28
Tabuľka 20 Štruktúra obyvateľov v päťročných vekových kategóriách	29
Tabuľka 21 Obyvateľstvo podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania (SODB 2011)	30
Tabuľka 22 Obyvateľstvo podľa ekonomickej aktivity (SODB 2011)	31
Tabuľka 23 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa odvetví (SODB 2011).....	31
Tabuľka 24 Miera evidovanej nezamestnanosti k 31.12. daného roka (v %).....	33
Tabuľka 25 Veková štruktúra uchádzačov o zamestnanie k 31.12.2014 (v %).....	33
Tabuľka 26 Početnosť bytového fondu	34

Tabuľka 27 Obývané domy podľa typu	34
Tabuľka 28 Obývané byty podľa formy vlastníctva	34
Tabuľka 29 Obývané byty podľa zásobovania vodou.....	35
Tabuľka 30 Obývané byty podľa systému dodávky vody	35
Tabuľka 31 Obývané byty podľa typu kúrenia	35
Tabuľka 32 Obývané byty podľa zdrojov energie používaných na vykurovanie	35
Tabuľka 33 Obývané byty podľa počtu obytných miestností.....	35
Tabuľka 34 Sociálne služby poskytované v obci.....	39
Tabuľka 35 Počet evidovaných nezamestnaných a poberateľov sociálnych dávok.....	39
Tabuľka 36 Zdravotnícke zariadenia v obci	40
Tabuľka 37 Hospodárenie obce celkom (v €)	41
Tabuľka 38 Príslušnosť obyvateľov k úradom ŠŠS	43
Tabuľka 39 STEEP analýza	49
Tabuľka 40 SWOT analýza pre Sociálnu oblasť.....	50
Tabuľka 41 SWOT analýza pre Hospodársku oblasť.....	53
Tabuľka 42 SWOT analýza pre Environmentálnu oblasť	56
Tabuľka 43 Hierarchia cieľov pre Sociálnu oblasť	60
Tabuľka 44 Hierarchia cieľov pre Hospodársku oblasť.....	61
Tabuľka 45 Hierarchia cieľov pre environmentálnu oblasť.....	62
Tabuľka 46 Plánované ciele, opatrenia a aktivity v Sociálnej oblasti	63
Tabuľka 47 Plánované ciele, opatrenia a aktivity v Hospodárskej oblasti	66
Tabuľka 48 Plánované ciele, opatrenia a aktivity v Environmentálnej oblasti.....	69
Tabuľka 49 Merateľné ukazovatele sociálna oblasť.....	71
Tabuľka 50 Merateľné ukazovatele hospodárska oblasť	73
Tabuľka 51 Merateľné ukazovatele environmentálna oblasť	75
Tabuľka 52 Plán priebežných hodnotení PRO na programové obdobie 2015 - 2022	78
Tabuľka 53 Predpokladané zdroje financovania jednotlivých opatrení.....	79

ÚVOD

Program rozvoja obce je spolu s územným plánom základným a kľúčovým dokumentom pre riadenie samosprávy. Vychádza z poznania situácie a konkrétnych potrieb obyvateľov, podnikateľov, záujmových skupín a ďalších subjektov nachádzajúcich sa v území. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho rozvoja obce. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ďapalovce na roky 2015 - 2022 je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade so zákonom č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z.z.

Pre potreby spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ďapalovce na roky 2015 - 2022 boli analyzované už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty na:

- **Regionálnej a lokálnej úrovni** (Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ďapalovce na roky 2007 – 2013, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2008 - 2015, Územný plán obce Ďapalovce,
- **národnej** (Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001, aktualizácia 2010, Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, 2010),
- **medzinárodnej** - cezhraničné a európske strategické dokumenty (Stratégia Európa 2020, Spoločný strategický rámec EK, Materiály Európskej komisie k programovému obdobiu 2014 – 2020 a politiky súdržnosti).

Tabuľka 1 Zámer spracovania PRO

Zámer spracovania PRO	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ďapalovce na roky 2015 - 2022
Forma spracovania	pracovníkmi samosprávy, s pomocou externých odborníkov
Riadenie procesu spracovania	pracovné skupiny boli zriadené z vedenia obce, pracovníkov obecného úradu a poslancov obecného zastupiteľstva
Obdobie spracovania	viď tabuľka č 2 Harmonogram spracovania PHSR
Financovanie spracovania	náklady na financovanie boli hradené z rozpočtu obce

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012.

Celý proces spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ďapalovce na roky 2015 - 2022 a harmonogram realizácie jednotlivých častí je nastavený tak, aby umožňoval poslancom a občanom obce aktívne sa zúčastňovať na jeho tvorbe a takto zachytiť čo najviac podnetov, ktoré budú viesť k vyššej kvalite života v obci.

Program rozvoja obce Ďapalovce na roky 2015 - 2022 pozostáva z týchto častí:

- Analytická časť
- Strategická časť
- Programová / Plánovacia časť
- Realizačná časť

- Finančná časť

Tabuľka 2 Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PRO												
Termín	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Úvod												
Analytická časť												
Strategická časť												
Programová časť												
Realizačná časť												
Finančná časť												
Záver												

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012.

Analytická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ďapalovce na roky 2015 - 2022 sa venuje analýze územia. Opisuje obec s jej základnými geografickými údajmi a hlavnými socio-ekonomickými charakteristikami, ktoré charakterizujú sociálny a ekonomický rozvoj obce. Jej súčasťou je spracovanie súhrnnej analýzy rozvojového potenciálu obce, vyhodnotenie jej silných a slabých stránok a taktiež príležitostí a ohrození, s cieľom získania súhrnného pohľadu na reálnu situáciu obce a možnosti jej rozvoja.

Strategická časť vymedzuje oblasti možného rozvoja územia a jeho víziu. Je orientovaná na formulovanie strategického rozvoja obce. Globálne ciele sú rozpracované do špecifických cieľov, ktoré majú stabilizačný prípadne rozvojový charakter. Stabilizačné ciele, a s tým súvisiace opatrenia, sú zamerané na riešenie súčasného stavu v jednotlivých oblastiach tak, aby nedošlo k prehĺbovaniu jestvujúcich problémov. Opatrenia viažuce sa na rozvojové ciele sú zamerané na možnosti aktivácie potenciálu obce a na podporu jej dlhodobého rozvoja.

Programová / plánovacia časť sa zaoberá riešením potrieb územia a plánovaním realizácie jednotlivých aktivít. Spracúva zoznam opatrení a aktivít určených na zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, ako aj časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a aktivít.

Realizačnú časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce tvorí podrobný opis organizačného zabezpečenia riadenia, zodpovednosti a pravidiel spolupráce medzi jednotlivými orgánmi a subjektmi pri realizácii jednotlivých cieľov vyplývajúcich z Programu rozvoja obce Ďapalovce na roky 2015 – 2022.

Finančná časť hovorí o finančnom zabezpečení, t.j. o zdrojoch financovania, ktoré je potrebné pre zabezpečenie realizácie jednotlivých aktivít a ich rozdelenie medzi finančné zdroje vnútorné (štátne a súkromné) a zdroje EÚ.

Základným cieľom takto spracovaného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ďapalovce na roky 2015 – 2022 ako kľúčového strategického a rozvojového dokumentu v strednodobom horizonte je analýza hospodárskych a sociálnych daností a potrieb obce a definovanie príslušných cieľov a opatrení, ktoré napomôžu rozvoju obce s ohľadom na potreby občanov obce.

Na príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce spolupracovali: Občania obce Ďapalovce, členovia obecného zastupiteľstva a externí pracovníci na základe dohody s obecným úradom, ktorým sa chceme aj touto cestou poďakovať za spoluprácu na príprave tohto dokumentu.

EX POST HODNOTENIE PHSR

V programovom období 2007 – 2013 v obci bolo realizovaných niekoľko projektov, ktoré boli financované alebo spolufinancované obcou:

Tabuľka 3 Prehľad najväčších projektov za roky 2007 - 2014

Názov projektu	Rok realizácie	Finančné náklady
Výstavba kotolne na biomasu	2007	198 665,80 €
Dokumentácia pre podporu rozvoja obce, Územný plán obce	2007	15 767,11 €
Rekonštrukcia VO II. etapa	2007	3 319,39 €
Zateplenie budovy OCÚ	2008	4 979,09 €
Turnaj mladých talentov	2009	1 711,00 €
Výmena okien na budove OCÚ	2009	13 280,00 €
Úprava miestneho cintorína	2010	5 000,00 €
Výstavba detského ihriska	2011	115 987,80 €
Program revitalizácie krajiny a integrovaného manažmentu	2012	20 000,00 €
Dostavba domu nádeje	2013	10 000,00 €
Podpora rozvoja športu: Výstavba multifunkčného ihriska	2014	40 000,00 €
Údržba verejného osvetlenia	2014	2 000,00 €
Spolu	-	430 710,19 €

Zdroj: obec Ďapalovce

Financovanie projektov

Tabuľka 4 Tabuľka prehľad najväčších projektov za roky 2007 - 2014

Názov projektu	Financovanie	
	Vlastné zdroje	Iné Štátny rozpočet, environmentálny fond a ERDF
Výstavba kotolne na biomasu	0,00 €	198 665,80 €
Dokumentácia pre podporu rozvoja obce, Územný plán obce	788,36 €	14 978,75 €
Rekonštrukcia VO II. etapa	0,00 €	3 319,39 €
Zateplenie budovy OCÚ	0,00 €	4 979,09 €
Turnaj mladých talentov	0,00 €	1 711,00 €
Výmena okien na budove OCÚ	0,00 €	13 280,00 €
Úprava miestneho cintorína	0,00 €	5 000,00 €
Výstavba detského ihriska	6 132,83 €	109 854,97 €
Program revitalizácie krajiny a integrovaného manažmentu	0,00 €	20 000,00 €
Dostavba domu nádeje	0,00 €	10 000,00 €
Podpora rozvoja športu: Výstavba multifunkčného ihriska	0,00 €	40 000,00 €
Údržba verejného osvetlenia	0,00 €	2 000,00 €
Spolu:	6 921,19 €	423 789,00 €

Zdroj: obec Ďapalovce

Vyhodnotenie plnenia PHSR 2007 – 2013

Na základe vyššie uvedených realizovaných projektov môžeme konštatovať, že hodnota realizovaných projektov v predchádzajúcom Programovom období (roky 2007 – 2013) bola v objeme **430 710,19 €**. Všetky obcou realizované projekty mali vplyv na zvýšenie konkurencieschopnosti obce, zvýšenie atraktivity prostredia v obci a zlepšenie a skvalitnenie infraštruktúry v obci a regióne v oblasti sociálnej, hospodárskej a environmentálnej.

Sociálna oblasť

V rámci realizácie projektov v sociálnej oblasti došlo k úprave miestneho cintorína a dobudovaniu domu nádeje. V rámci projektov pre mládež došlo k výstavbe detského ihriska a výstavbe multifunkčného ihriska pre mládež a ostatných obyvateľov a návštevníkov obce. Taktiež došlo k podpore turnaja mladých talentov. V rámci sociálnej oblasti môže zaradiť aj projekty, ktoré majú aj environmentálny dosah a to zateplenie budovy obecného úradu a výmeny okien na budove obecného úradu. Realizáciou týchto projektov došlo k zvýšeniu atraktívnosti obce a vytvoreniu podmienok pre športové voľnočasové aktivity obyvateľov a návštevníkov obce.

Hospodárska oblasť

Spracovanie dokumentácia pre podporu rozvoja obce „Územný plán obce“ je zásadný dokument obce, ktorý dáva víziu pre smerovanie obce na najbližšie roky. Dáva pohľad na kroky obce v oblasti hospodárskej tak sociálnej ako aj v iných oblastiach. Obec v rámci tejto oblasti vykonala rekonštrukciu verejného osvetlenia obce čím došlo k zvýšeniu bezpečnosti pre obyvateľov obce, zvýšeniu atraktívnosti obce a zvýšeniu bezpečnosti cestnej premávky v obci vo večerných hodinách.

Environmentálna oblasť

V rámci realizovaných projektov v tomto programovom 2007 – 2013 došlo k výstavbe kotolne na biomasu. Táto kotolňa slúži ako zdroj tepla pre obecné budovy ako je budova obecného úradu, kultúrneho domu a materskej školy. K projektom, ktoré majú vplyv na kvalitu životného prostredia môžeme zaradiť aj vyššie uvedené projekty a to hlavne zateplenie budovy obecného úradu a výmeny okien na obecnom úrade. Tieto aktivity majú vplyv na zníženie energetickej náročnosti budov a tým majú dosah na zvýšenie kvality životného prostredia v obci a regióne. Ďalším projektom, ktorý môžeme zaradiť do tejto oblasti je Program revitalizácie krajiny a integrovaného manažmentu.

1 ANALYTICKÁ ČASŤ

1.1 ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA

Obec Ďapalovce leží v Nízkych Beskydách, východne (6 km) od vodnej nádrže Domaša, v doline potoka Ondalík a nadmorskej výške od 180 – 398 m. n. m. Hoci sa osídľovanie tejto oblasti datuje do obdobia eneolitu, prvá písomná zmienka pochádza až z r. 1408. Do r. 1567 bola majetkom panstva Stropkov. Jej pôvodný názov Zapalousche platil do r. 1808. V priebehu storočí sa menili aj jej majitelia (Pethäovci, Tarasovci, Rollovci, Sztárayovci, Perényiovci, Felekyovci, Hadik-Barkóczyovci).

Obyvateľstvo sa živilo prácou v lesoch a povozníctvom, menej poľnohospodárstvom. V r. 1925 obec postihla veľká povodeň, v r. 1929 – 43 tu bola v prevádzke párna píla a páliť sa tu aj drevené uhlie (1930 – 43).

Pomoc partizánom a značné poškodenie a vypálenie obce počas oslobodzovacích bojov, to sú fakty, ktoré priniesla obci II. svetová vojna.

V povojnovom období väčšina dedinčanov pracovala v tunajších lesoch alebo za prácou dochádzala. V roku 1972 vzniklo JRD so sídlom v Holčíkovciach.

Dnes obec patrí do vranovského obvodu a v 109 domoch tu žije 454 obyvateľov (počet obyvateľov k 31.12.2014). V obci stal rímskokatolícky kostol Nanebovzatia Panny Márie z roku 1893, ktorý bol v roku 2005 zbúraný kvôli veľmi zlému technickému stavu a nahradený novostavbou, ktorá bola 17.10.2009 konsekrovaná. Do konca 70. rokov sa v kostole nachádzala vzácna gotická plastika Madony s Ježiškom z pol. 15. stor. Plastika pochádzala pravdepodobne z niektorého iného stredovekého kostola. V súčasnosti je v zbierkach Slovenskej národnej galérie v Bratislave. V kostole je umiestnená jej kópia. Nachádza sa tu ešte jedna umelecko-historická pamiatka - plastika trpiaceho Krista z konca 19. storočia.

Na hrebeni Ďapalovského vrchu (kóta 309,6), medzi údolím riečky Olka a Ondalík ťahá sa v troch skupinách pás 12 mohýl v smere S – J v dĺžke asi 370 m. Na polohe Hradziská (nadmor. v. 310 m) bola zistená skupina 4 mohýl, z ktorých dve boli čiastočne skúmané. Mohyly tvorili násypy svetlohnedej zeminy, bez náznaku vrstvenia a okrem niekoľkých kameňov v mohyle II ani žiadne kamenné konštrukčné prvky. Mohyly boli vysoké 0,8 m (mohyla I), resp. 0,9 m (mohyla II).

Ďapalovce sú jedna z obcí, ktoré sa môžu pochváliť zmodernizovaným vykurovacím systémom – v roku 2006 bola i vďaka finančnej podpore z Environmentálneho fondu vybudovaná nová kotolňa na biomasu.

V obci sa nachádza materská škola a základná škola pre 1. – 4. ročník, obecný úrad, požiarna zbrojnica. V budove COOP Jednoty je predajňa potravín a miestny hostinec. V obci sa nachádza aj súkromná predajňa potravín.

Vo vzdialenosti 6 km sa nachádza vodná nádrž DOMAŠA. Do v 2. svetovej vojne nemeckými vojakmi vypálenej obce Tokajík je 7 km. Z obce sa dostaneme do najbližších miest a to 25 km do Stropkova, 30 km do Vranov nad Topľou a 35 km do Humenného.

HISTÓRIA OBCE

Tisícročia predtým, ako si ľudia usadení v ďapalovskom chotári začali hovoriť Ďapalovčania, koncom 3. a začiatkom 2. tisícročia pred Kristom sa tu zdržiaval pastiersky ľud, ktorý svoje stáda hnal pozdĺž riečok a svojich mŕtvych pochovával pod vysoké násypy - mohyly. Predpokladá sa, že to boli prví Indoeurópania v našich končinách, t. j. prapredkovia väčšiny neskorších európskych a niektorých ázijských národov. Ľud, ktorý v archeologickej terminológii nazývame ľud kultúry východoslovenských mohýl, mal pomerne chudobnú materiálnu kultúru, resp. predmety svojej dennej potreby vyrábali predovšetkým z organických materiálov - z dreva, kože, textilu - tak, ako je to u nomádskych pastierskych spoločenstiev zvykom. Po týchto materiáloch sa v zemi stopy dochovávajú iba výnimočne. Zachovali sa nám však malé východoslovenské pyramídy, ktoré navršili nad pohrebmi svojich zomretých. Stopy takýchto mohýl sa v ďapalovskom chotári našli na dvoch polohách.

Na hrebeni Ďapalovského vrchu (kóta 309,6), medzi údolím riečky Olka a Ondalík ťahá sa v troch skupinách pás 12 mohýl v smere S – J v dĺžke asi 370 m. Na polohe Hradziská (nadmor. v. 310 m) bola zistená skupina 4 mohýl, z ktorých dve boli čiastočne skúmané. Mohyly tvorili násypy svetlohnedej zeminy, bez náznaku vrstvenia a okrem niekoľkých kameňov v mohyle II ani žiadne kamenné konštrukčné prvky. Mohyly boli vysoké 0,8 m (mohyla I), resp. 0,9 m (mohyla II). Okrem roztrúsených uhlíkov sa tu iný materiál nenašiel.

Ďapalovce sa prvýkrát spomínajú ako Zapalousche v listinách uvádzajúcich stav majetku Imricha z Perína, majiteľa stropkovského panstva v r. 1408 medzi mladšími dedinami ako Giglovce, Holčíkovce, Girovce, Piskorovce, Košarovce popri starších ako Domaša, Kelča, Brusnica, Breznica, Hrabovec atď. Zatiaľ známy písomný materiál neumožňuje bližšie poznať počiatky týchto osád ani ich zakladateľov - starších feudálnych majiteľov či kráľovských správcov stropkovského panstva, ktorých tu v 14. storočí nevyhnutne treba predpokladať. Bližšiu informáciu poskytuje listina o delbe stropkovského panstva medzi magnátmi z Perína z r. 1430 a jej potvrdenie z r. 1431. Tu sa Ďapalovce uvádzajú ako Gyapalwagasa, čo určite svedčí o ich založení na nemeckom práve, pretože pre takto založené osady bola typická maďarská koncovka "vagasa" (poruba). V tomto zmysle je možné označiť dedinu ako Ďapalova Poruba, založená šoltýsom Ďapalom. Dediny založené na nemeckom práve vznikali na Slovensku najmä v 14. storočí až do polovice 15. storočia. Ich osadníci boli predovšetkým Slováci, ale obyčajne lokátorom bol Nemec - šoltýs. Nemecké právo zaisťovalo osadníkom výhodnejšie podmienky ako pôvodné domáce právo. Na základe tohto práva sa osídľovali predtým často neosídlené oblasti, ktoré svojmu majiteľovi bez osadníkov neprinášali úžitok.

Bezprostredne po založení dediny sa používal medzi slovenským obyvateľstvom názov Ďapalovec či Ďapalovce, z ktorého vznikol trvalý maďarizovaný názov Gyapalocz. Ďapalovce boli majetkovou súčasťou stropkovského panstva. V zápisoch urbárov stropkovského panstva z r. 1557 a 1567 možno zistiť, že vtedy v Ďapalovciach žil šoltýs a roľnícke slovenské obyvateľstvo. Všetci mali k zemepánovi také povinnosti, ako napríklad obyvatelia Chotče alebo Malej Domaše. Ďapalovské domácnosti v r. 1567 zdanili daňou kráľovi od dva a pol porty a v roku 1582 od štyroch port. V roku 1600 tu bolo 21 obývaných poddanských domov a nepochybne aj dom šoltýsa.

Na prelome 16. a 17. storočia boli Ďapalovce stredne veľkou dedinou so slovenskými roľníckymi obyvateľmi. Boli najväčšou dedinou v doline Ondalíka. Do r. 1568 obec patrila majiteľom stropkovského panstva Peréňovcom. Po tomto roku sa spolu s celým panstvom stali vlastníctvom pánov Petéovcov, v 18. stor. patrili Rollovcom, v 19. stor. Stárajovcom a Felekiovcom. Ďalšie známe informácie o obci sú z r. 1786, keď sa spomínajú ako Gyapalowce, v r. 1808 ako Ďapalowce v slovenskom pravopise a ako Gyapalóc alebo Gyapár v maďarskom pravopise. Z toho vidno, že slovenský názov je v podstate už po stáročia ustálený vo forme Ďapalovce, resp. Zapalovce. **V 18. a**

19. stor. sa počet obyvateľov pohyboval od 220 do 300. Ľudia sa tu živilí roľníctvom a iste aj drevorubačstvom, čo dosvedčuje aj vznik parnej píly v 20. rokoch minulého storočia (pracovala až do r. 1943) a pálenie dreveného uhlia v 30. a 40. rokoch. Nakoniec, pre prácu s drevom poskytovali rozsiahle lesy Ďapalovského chotára ideálne podmienky. Tradičné zamestnania - najmä roľníctvo sa v obci udržalo až do 70. rokov, kedy aj tu vzniklo roľnícke družstvo.

V obci bol pôvodný kostol postavený v historizujúcom slohu z r. 1893. Do konca 70. rokov sa v kostole nachádzala vzácna gotická plastika Madony s Ježiškom z pol. 15. stor. Plastika pochádzala pravdepodobne z niektorého iného stredovekého kostola. V súčasnosti je v zbierkach Slovenskej národnej galérie v Bratislave. V kostole je umiestnená jej kópia. Nachádza sa tu ešte jedna umelecko-historická pamiatka - plastika trpiaceho Krista z konca 19. stor..

Symboly obce

Erb obce pozostáva z dvoch stromov (lipy), kola a zeme. Stromy znázorňujú listnaté lesy v ktorých sa obec nachádza. Koleso znázorňuje povozníctvo, ktorým sa živilí obyvatelia obce a zem znázorňuje roľníctvo ako obživa a práca obyvateľov obce.

1.1.1 PRÍRODNÉ POMERY

Geomorfológia

Z hľadiska geomorfologického členenia územie patrí k Východným Karpatom, subprovincia Vonkajšie Východné Karpaty, oblasti Nízkych Beskýd. Riešené územie patrí z časti do geomorfologického celku Ondavská vrchovina, časti Stropkovská brázda a z časti do geomorfologického celku Beskydské Predhorie, oddiel Mernícka pahorkatina.

Geologická stavba

Geologickú stavbu záujmového územia mikroregiónu tvoria paleogénne sedimenty magurského flyša, reprezentovaného pieskovcami, ílovcami a slieňovcami. Na povrchu sú prekryté vrstvou kvartérnych sedimentov nepravidelnej hrúbky. Prevažne deluviálne sedimenty sú zastúpené vo forme piesčitých až ílovitých hĺn, pod ktorými sú zastúpené hlinito – kamenné sute. V aluviálnych

náplavoch vystupujú na povrchu piesčité hlíny až hlinité piesky, pod ktorými prevažujú hlinito – piesčité štrky.

Geologická stavba v rozhodujúcej miere modifikuje aj morfológické a morfometrické pomery v riešenom území. Kataster sa vyznačuje vrchovinovým (stredne členité vrchoviny) reliéfom s čiastočne zarezanou dolinou vodného toku s úzkou údolnou nivou a sklonmi svahov zväčša okolo 7°, miestami do 12°. Základnými typmi eróznou – denudačného reliéfu sú vo vyšších polohách vrchovinový, v širšom okolí v oblasti pahorkatiny reliéf erózných brázd a reliéf pedimentových podvrchovín a pahorkatín. Z vybraných typov reliéfu majú významné postavenie úvalinové doliny a úvaliny kotlín a brázd a tiež zosuvy.

Pôdne pomery

Pôdy sú zastúpené predovšetkým kambizemami, fluvizemami a luvizemami, v menšej miere sú zastúpené pseudogleje a glejové pôdy, rankre, pararendziny, podzoly a litozeme. Pôdotvorným substrátom je v prevažnej časti záujmového územia flyš v typickom vývoji. Pre tieto pôdy je typická slabo vyvinutá a málo vodoodolná štruktúra, vysoká pôdna acidita, vysoká náchylnosť na devastáciu, náchylnosť na nadmernú kompakciu, znížená aerácia a vysoká náchylnosť na eróziu.

Pôda podľa využitia je v rámci katastra obce Ďapalovce je uvedená v tabuľke č.5. Z uvedených hodnôt vyplýva, že v posledných rokoch je badateľný pokles výmery poľnohospodárskej pôdy spolu, a naopak dochádza k nárastu zastavanej plochy. Na tento trend vplýva individuálna bytová výstavba v obci.

Tabuľka 5 Celková výmera územia obce (m²)

	2010	2011	2012	2013	2014
Poľnohospodárska pôda spolu	5 720 706	5 720 571	5 720 571	5 720 526	5 720 526
- orná pôda	1 972 954	1 972 954	1 972 954	1 972 954	1 972 954
- záhrada	128 304	128 238	128 238	128 193	128 193
- ovocný sad	4 398	4 398	4 398	4 398	4 398
- trvalý trávny porast	3 615 050	3 614 981	3 614 981	3 614 981	3 614 981
Nepoľnohospodárska pôda spolu	8 662 421	8 662 556	8 662 556	8 662 601	8 662 601
- lesný pozemok	7 942 643	7 942 643	7 942 643	7 942 643	7 942 643
- vodná plocha	103 736	103 736	103 736	103 736	103 736
- zastavaná plocha a nádvorie	249 577	249 712	249 712	249 757	249 377
- ostatná plocha	366 465	366 465	366 465	366 465	366 845
Celková výmera územia obce	14 383 127	14 383 127	14 383 127	14 383 127	14 383 127

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube.

Klimatické pomery

Klimatické pomery sú výrazne ovplyvňované členitosťou územia, výškovou zonalnosťou a orientáciou voči svetovým stranám.

Teplá oblasť je reprezentovaná teplým, mierne vlhkým okrskom s chladnou zimou. Priemerné januárové teploty sú –2 až –5 stupňov, júlové 17,5 až 19,5 stupňa. Z hľadiska klimaticko – geografických typov patrí riešené územie k typu kotlinovej klímy, subtypu mierne teplej kotlinovej klímy zaberajúcej údolné a bezprostredne na ne nadväzujúce svahové polohy pozdĺž vodnej nádrže

Domaša a k typu horskej klímy, subtypu teplej horskej klímy plošne zaberajúcej predovšetkým vyššie svahové a na ne plošne nadväzujúce vrcholové polohy na východnom i západnom okraji riešeného územia. Priamo v riešenom ani v záujmovom území sa nenachádzajú žiadne klimatické stanice. Z uvedeného dôvodu pre ilustráciu klimatických pomerov v takto vymedzenom území uvádzame údaje z klimatickej stanice Stropkov lokalizovanej v bezprostrednej blízkosti tohto územia.

Priemerné mesačné teploty vzduchu sú v mesiacoch december až február (-1,3, -3,8 resp., -1,8 °C). V letných mesiacoch sa priemerné teploty pohybujú od 16,8 °C v mesiaci jún, cez 18,2 °C v mesiaci júl po 17,4 °C v mesiaci august. Priemerná ročná teplota je za rok je 7,9 °C (zdroj: Slovenský hydrometeorologický ústav).

Ročný úhrn zrážok sa pohybuje od 600 do 800 mm. Priamo v riešenom ani v záujmovom území sa nenachádzajú žiadne zrážkomerné stanice. Z uvedeného dôvodu pre ilustráciu zrážkových pomerov v takto vymedzenom území uvádzame údaje zo zrážkomerných staníc v Giraltovcích, Stropkove a Vranove nad Topľou. Na základe údajov zo spomenutých zrážkomerných staníc je úhrn zrážok za rok v Giraltovcích 641 mm, Stropkove 689 mm a vo Vranove nad Topľou 645 mm.

Vo vymedzenom riešenom území prevláda severné až severozápadné prúdenie vzduchu, pričom jeho prúdenie v prízemnej vrstve výrazne ovplyvňuje orientácia jednotlivých údolí. V priebehu roka maximálny počet bezveterných dní pripadá na mesiace jún, september a október a naopak minimálny počet týchto dní na zimné mesiace.

Hydrogeografické pomery

Z hľadiska hydrogeografických charakteristík záujmové územie patrí k úmoriu Čierneho mora do povodia rieky Bodrog. Hydrologickou osou územia je rieka Ondava. Cez riešené územie obce Ďapalovce preteká potok Ondalík ktorý sa vlieva do riečky Olka a ta sa následne vlieva do rieky Ondava. Vrchovinno – nížinná oblasť s vrchovinno – nížinným typom riek s dažďovo – snehovým režimom odtoku plošne zaberá celé záujmové územie zahŕňajúc s výnimkou Bukovských vrchov celú oblasť Zemplína a oblasť stredného a dolného Šariša. Najnižšie vodné stavy sú koncom leta a na začiatku jesene v mesiacoch júl, august, september a október v čase veľkej straty vody výparom. Podľa hydrogeologickej regionalizácie Slovenskej republiky patrí povodie do hydrogeologického rajónu PQ 105 Paleogén povodia Ondavy po Kučín s čiastkovým rajónom Fluviálnych náplavov Ondavy a jej väčších prítokov. Obeh podzemných vôd je plytký, viazaný na pukliny pieskovcov a zlepenecov. Odvodňované sú zväčša puklinovými a vrstevnými prameňmi s výdatnosťou do 1,0 l/s .

Vodné plochy sa v dotknutom území ani jeho okolí nenachádzajú.

Rastlinstvo a živočíšstvo

Územie okresu Vranov patrí z hľadiska fytogeografického členenia SR do oblasti západokarpatskej flóry, obvodu predkarpatskej flóry a do oblasti panónskej flóry.

Územie je po floristickej stránke pestré a zaujímavé. vyznačuje sa zastúpením rôznych typov rastlinných spoločenstiev s vysokou diverziou.

Táto pestrosť je podmienená geografickou polohou dvoch floristicky odlišných oblastí i rozdielnou geologickou stavbou Slanských vrchov, Nízkych Beskyd a VS nížiny. Stretávajú sa tu rastlinné druhy najrozličnejšieho pôvodu, počnúc od xerotermofytov cez druhy lesných vegetačných

stupňov až po druhy vlhkomilné, druhy acidofilné i bázifilné. Veľký vplyv na dnešný stav vegetácie hlavne v posledných desaťročiach mal človek, ktorý svojou meliorizačnou, pretvárateľskou a exploatačnou činnosťou spôsobil v pôvodných spoločenstvách často nenahraditeľné zmeny.

Povrch južnej rovinnej a severnej mierne zvlnenej pahorkatinnej časti zväčša odlesneného chotára tvoria štvrtohorné náplavy Ondavy, sprašové hliny a vrstvy centrálneokarpatského flyšu. V okolí Podčičvy, severne a severozápadne od nej sa nachádzajú vápence a dolomity sedimentárne horniny, patriace do starších druhohôr (trias, jura až spodná krieda).

Na zloženie fauny územia vplýva niekoľko dôležitých faktorov. Sú to predovšetkým geograficko – klimatické podmienky, ktoré sa tu veľmi pozoruhodne podieľajú na formovaní špecifických zoocenóz. Oblúk pohorí, ktorý sa tu nachádza v pásme rozhrania Východných a Západných Karpát obsahuje v sebe prvky fauny východokarpatskej ako aj západokarpatskej. Podobné rozhranie je tu príznačné aj v smere rovnobežníkovom, kde sa miešajú prvky stepné, nížinné s prvkami horskými, prvky panónske, mediteránne, teplomilné s prvkami montánnymi. Podmienky pre takéto rozhranie vytvára doznievajúci charakter severného výbežku VS nížiny, kde odchádzajú dve významné rieky regiónu – Topľa a Ondava a hrebene Slanských vrchov, pričom sa prekonáva výškový rozdiel takmer 1 000 m.

Z hľadiska faunistického majú tiež veľký význam rieky Topľa a Ondava, ktoré slúžia ako migračné cesty vtáctvu, ale aj iných prvkov fauny. Osobitne treba zdôrazniť vodnú nádrž Domaša, ktorá slúži vtáctvu ako oddychová lokalita na jarnom a jesennom ťahu.

Vďaka prírodným pomerom je v tejto oblasti bohatá druhová skladba živočíchov. Vplyv východoslovenskej nížiny podmieňuje výskyt niektorých teplomilných druhov. V rokoch premnoženia na južných svahoch sa sporadicky vyskytuje modlivka zelená. V lesoch sa bežne vyskytujú rozličné druhy bystrušiek, vzácne zákonom chránený fúzač alpsky. Na otvorených priestranstvách môžeme vidieť rozličné druhy motýľov, hlavne babôčok, mlynárikov, ohniváčikov, občas aj vidlochvosty. V noci sa ozývajú svojimi charakteristickými hlasmi ropuchy, skokany a kuňka žltobruchá. V lese, hlavne za daždivého počasia často vidieť salamandru škvrnitú. Z plazov sa tu vyskytuje užovka obyčajná, užovka stromová, vretenica obyčajná, častá je jašterica obyčajná. Vzácne môžeme stretnúť aj slepúcha lámavého. Vo vysokých, hlinitých brehoch Ondavy si vyrývajú svoje hniezdne nory brehule obyčajné, vzácnejšie aj rybárik obyčajný. Rieka Ondava predstavuje významnú migračnú cestu pre vodné vtáctvo pri jarnom a jesennom ťahu. Z cicavcov sa v Ondave vyskytujú vydra riečna a ondatra pižmová. Lesy sú bohaté na poľovnú zver. Z drobných cicavcov sa tu vyskytuje hraboš poľný, rozličné druhy ryšaviek, hrdziak lesný. Z hmyzožravcov jež východoeurópsky, piskor obyčajný, piskor malý, dulovnica obyčajná a bieložúbka bielobruchá. Z netopierov je pravdepodobný výskyt netopiera obyčajného, netopiera brvitého, podkovára malého a ucháča sivého.

1.1.3 INFRAŠTRUKTÚRA

1.1.3.1 Technická infraštruktúra

Telekomunikácie a informačná infraštruktúra

Z hľadiska telekomunikačnej siete patrí obec Ďapalovce do UTO Vranov nad Topľou. Územie je súčasťou Regionálneho technického centra východ a primárnej oblasti Prešov s prípojkami

miestnej telefónnej siete na telefónnu ústredňu. V obci je dostupná sieť mobilných operátorov a to: Slovak Telekom, a.s., Orange Slovensko a.s., O2 a.s.. Pokrytie siete nie je rovnomerné a v rôznych častiach obce je kvalita signálu rozdielna.

Elektrická rozvodná sieť

Obec Ďapalovce je na elektrickú sieť napojená VN 254 – 22 kV. . Vedenie elektrickej energie VN prechádza prevažne okrajom obce a zásobuje distribučné trafostanice 22/0,4 kV v obci. V obci sa nachádzajú dve trafostanice, ktorých kapacita postačuje pre potreby obyvateľov obce a firiem, ktoré majú prevádzku v obci. Domové prípojky sú realizované väčšinou závesným, resp. zemným káblom. Na rozvod elektrickej energie je napojených 100 % domácností a v obci sa v najbližšom plánovacom období nepredpokladá ďalšie rozširovanie rozvodov elektrickej energie.

Verejné osvetlenie

Vonkajšie osvetlenie v obci je napájané vzdušným vedením a svietidla sú osadené na stĺpoch elektrického vedenia, ktoré pokrýva celé obývané územie obce. Rekonštrukcia verejného osvetlenia prebieha v jednotlivých etapách z vlastných finančných prostriedkov a podľa predpokladu by rekonštrukcia mala byť ukončená v roku 2022. V rámci rekonštrukcie prebieha výmena svetelných telies za energeticky menej náročnejšie a zároveň účinnejšie svietidla.

Obecný rozhlas, monitorovací systém a média

Obec má vybudovaný funkčný káblový rozhlas, ktorým zamestnanci úradu zabezpečujú prenos informácií a oznamov pre obyvateľov a návštevníkov širšieho centra obce. Čo sa týka monitorovacieho systému v obci nie sú inštalované žiadne snímacie zariadenia. Obec nevydáva žiadne obecné noviny a potrebné oznamy sú zverejnené na webovej stránke obce alebo sú vyhlasované obecným rozhlasom.

Plynofikácia

Obec nie je napojená na rozvod zemného plynu.

1.1.3.2 Dopravná infraštruktúra

Cestná doprava

Obec Ďapalovce leží na ceste III/55412, ktorá sa napája na cestu I/15 v smere Vranov nad Topľou – Stropkov- Svidník – štátna hranica s Poľskom a pod hradným vrchom Čičva sa na túto cestu napája cesta II/ 558 v smere od Humenného. Medzi obcami Tovarné a Sedliská sa na cestu II/558 napája cesta II/554 v smere Kladzany – Ondavské Matiašovce. Vďaka sieti týchto ciest sa obyvatelia obce a regiónu môžu dostať až na diaľničnú cestnú sieť a to konkrétne v Prešove na diaľnicu D 1 v smere Košice alebo na smer Poprad – Ružomberok – Banská Bystrica – Žilina – Bratislava. Opačným smerom t.j. smerom na Stropkov sa po ceste III/55412 dostaneme do obce Tokajík. V obci sa nachádza aj cestná sieť miestnych komunikácií, ktorá má dĺžku 1 520 km. Dĺžka cestných komunikácií, ktoré patria pod správu VUC je cca 1 500 m. Popri tejto komunikácii nie je vybudovaný žiaden chodník a preto by predstavitelia obce chceli hlavne kvôli bezpečnosti obyvateľov a návštevníkov obce vybudovať chodník popri tejto komunikácii.

Železničná doprava

Obec nie je napojená priamo na železničnú sieť. Najbližšia železničná stanica sa nachádza v okresnom meste Vranov nad Topľou odkiaľ sa dá dostať železničnou prepravou do miest a obcí v smere na Strážske a Humenné prípadne Michalovce alebo v smere do Prešova odkiaľ je možnosť cestovať v smere na Bardejov, Lipany prípadne na smer Košice, kde v obci Kysak je možné pokračovať železnicou v smere na Bratislavu, Budapešť aj Prahu.

Osobná autobusová doprava

Obec Ďapalovce je vybudovaná a na celoštátnu cestnú sieť napojená prostredníctvom cesty III/554412, ktorá sa napája na cestu I/15 v smere Vranov nad Topľou – Svidník a vo Vranove nad Topľou sa napája na cestu I/ 18 v smere na Prešov a tá je napojená do vonkajšieho cestného i ostatného dopravného systému.

Verejná preprava osôb v obci a jej vzťahu na vonkajšie väzby je zabezpečovaná autobusovou dopravou SAD v smere Vranov nad Topľou – Piskorovce a v smere Vranov nad Topľou –Stropkov – Svidník.

Miestne komunikácie vetvového systému prechádzajúce obcou, plnia funkciu vnútornej zbernej komunikácie, ktoré sa napájajú na cestu č. 5576, ktorá pokračuje v smere na obce Piskorovce a Tokajík. Na tejto ceste III. triedy sa nachádzajú dve autobusové zastávky pre autobusové linky SAD. Linka žiadneho súkromného dopravcu obcou neprechádzajú.

Letecká doprava

Najbližšie letisko od obce sa nachádza v meste Košice, ktoré sú od obce vzdialené 95 km ďalšie medzinárodné letisko sa nachádza v meste Poprad, ktorý je od obce vzdialený 139 km. Z oboch miest je spojenie medzi domácimi aj zahraničnými letiskami. Obyvatelia tieto letiska využívajú hlavne na charterové lety v letnom dovolenkovom období do prímorských destinácií prípadne pravidelne lety do Londýna a iných miest, kde veľa hlavne mladých ľudí cestuje za prácou.

Cyklistická doprava

V súčasnosti sa v obci nenachádzajú žiadne cyklistické chodníky, ale je v záujme obce vybudovať cyklistické a turistické trasy, ktoré by spojili väčšinu obcí v tomto regióne, ktorý má veľký turistický potenciál.

1.1.3.3 Vodovodná a kanalizačná sieť

Zásobovanie pitnou vodou

V súčasnom období obec nie je napojená na verejný vodovod a obec nemá ani vlastný vodojem. Pitnú vodu v prevažnej miere čerpajú občania z vlastných studní buď samostatne alebo skupinovo niekoľko domov z jednej spoločnej studne prevažne samospádom vody. V súčasnom období prebieha spracovávanie projektovej dokumentácie. Snahou je vybudovať sieť verejného vodovodu tak, aby na sieť boli napojené všetky domácnosti. Vybudovanie verejného vodovodu je potrebné aj z hľadiska ďalšieho rozvoja obce a zvýšenia atraktívnosti územia a konkurencieschopnosti obce.

Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

Rozvody na odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd a ani ČOV v obci vybudované nie sú. V súčasnom období prebieha spracovávanie projektovej dokumentácie. Snahou je vybudovať sieť rozvody na odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd v obci tak, aby na rozvody boli napojené všetky domácnosti. V obci sa nachádza niekoľko domácností, ktoré majú k dispozícii domovú ČOV. K 20.07.2018 v rámci aktualizácie PHSR obce Ďapalovce je vybudovaných 5 domácich čističiek. V prevažnej miere sa odpadové vody zbierajú do žump, ktoré sú vybudované pri rodinných domoch.

Dažďové vody z intravilánu obce sú z časti odvádzané v priekopách na okraji ciest prípadne dažďová voda voľne steká do potoka, ktorý prechádza stredom obce.

1.1.4 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Obec predstavuje v hierarchii relevantných subjektov najnižší, ale základný prvok ochrany prírody. Potreba naplňovať environmentálne ciele vyplýva aj zo samotnej alokácie obce. Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov legislatívnou formou zabezpečuje zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života na zemi, vytvorenie podmienok na trvalé udržanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a udržania ekologickej stability.

Predstavitelia obce Ďapalovce majú veľký záujem na uchovaní vysokej kvality životného prostredia aj pre budúce generácie obyvateľov obce, lebo aj od toho závisí ďalší rozvoj obce a jej priľahlého regiónu.

Odpadové hospodárstvo

Základným právnym predpisom pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi je zákon NR SR č. 223/2001 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2001. Jedným zo základných nástrojov stratégie hospodárenia s odpadmi je vypracovanie „Programu odpadového hospodárstva“. Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky vypracováva Ministerstvo životného prostredia a následne samosprávny kraj, obec a pôvodca odpadu. Obec Ďapalovce má vypracovaný program odpadového hospodárstva. Odpadové hospodárstvo zahŕňa všetky činnosti zamerané na predchádzanie a obmedzovanie vzniku odpadov, znižovanie ich nebezpečnosti pre životné prostredie, ako aj nakladanie s odpadmi v súlade s platným zákonom. Nakladanie s odpadmi je definované ako zber odpadov, preprava odpadov, zhodnocovanie odpadov a zneškodňovanie odpadov, vrátane starostlivosti o miesto zneškodňovania.

Obec má zabezpečený vývoz komunálneho odpadu 2 x do mesiaca, ktorý realizuje firma FÚRA s.r.o.. V obci je zriadený separovaný zber a triedi sa na tieto komodity: plasty, papier, sklo, kovy a viackombinované materiály. V obci na zber odpadu slúžia 120 litrové nádoby a uplatňuje sa aj zber do igelitových vriec. Mimo toho sa v obci realizuje vývoz odpadu v 1100 l kontajneroch z cintorína, ktorý prebieha podľa potreby. Obec nemá vlastný zberný dvor, ale má vlastné bývalé hnojisko, na ktorom skladuje štiepku a BRO na kompost. Obec vlastní štiepkovač na drvenie vetví a konárov. Ročne sa v obci vyprodukuje 18,24 t odpadu a na svojom území obec eviduje čiernu skládku.

Ochrana pred povodňami

Pre zabezpečenie ochrany intravilánu obce pred prívalovými dažďovými vodami zástupcovia obce plánujú vybudovať záchytné priekopy a poldre. Ináč je všetka dažďová voda zvedená do priekop a odtiaľ do vodných tokov prechádzajúcich katastrálnym územím obce.

Civilná ochrana obyvateľstva

V súčasnosti v obci nie sú vybudované nijaké väčšie špeciálne zariadenia v súvislosti s civilnou ochranou. Ukrytie obyvateľov je riešené formou jednoduchých úkrytov budovaných svojpomocne. Väčšia časť objektov v obci je podpivničená, pivničné priestory slúžia pre ukrytie obyvateľstva. Obec má spracovaný evakuačný plán v rámci ktorého sú obyvatelia obce informovaní o prípadných zhromaždiskách obyvateľov alebo krytov v prípade nepredvídateľných udalostí.

Požiarna ochrana

V obci sa nachádza požiarna zbrojnica, kde má sídlo dobrovoľný hasičský zbor, ktorý má 10 členov ale je v záujme obce počet dobrovoľných hasičov navýšiť. V prípade väčšieho požiaru sa najbližšie zásahové jednotky nachádzajú v meste Vranov nad Topľou a v obci Holčíkovce.

1.1.5 OBYVATEĽSTVO

Nasledujúca časť prezentuje štruktúru obyvateľstva podľa jednotlivých charakteristík, ako sú pohlavie, vek, vieroveryznanie, vzdelanie, atď. Tabuľka číslo 6 a 7 ukazuje počet obyvateľov bývajúcich v obci Ďapalovce v roku 2014 na základe údajov zo Štatistického úradu SR.

Tabuľka 6 Počet obyvateľov žijúcich v obci ku 31.12. 2014

Spolu	Muži	Ženy
454	224	230

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube.

Z údajov v tabuľke č.6 vidíme, že v rámci pohlavia z celkového počtu obyvateľov 454 je 230 obyvateľov ženského pohlavia čo predstavuje 50,66 %. Tento údaj kopíruje aj priemer Prešovského kraja. Počet obyvateľov obce tabuľka č.7 za posledných 10 rokov mierne klesol (približne o 30 osôb) a to najmä vplyvom prirodzeného úbytku.

Tabuľka 7 Počet obyvateľov podľa pohlavia

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 1.1. (Osoba)	487	487	482	480	481	476	472	473	467	461
Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 31.12. (Osoba)	487	482	480	481	478	472	473	467	461	454
- muži	235	231	228	230	227	228	230	227	225	224
- ženy	252	251	252	251	251	244	243	240	236	230

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube

Hustota obyvateľov

V tabuľke 8 vidíme pre porovnanie údaj o hustote obyvateľov na 1 km² a to za obec Ďapalovce, okres Vranov nad Topľou, Prešovský kraj a Slovenskú republiku. Z vyššie uvedených údajov vyplýva, že hustota obyvateľov na 1 km² mierne klesá a dosahuje nižšie hodnoty ako hodnoty okresu a kraja, v ktorom sa obec nachádza. Táto hodnota je daná veľkosťou katastrálneho územia obce a počtom obyvateľov obce.

Tabuľka 8 Hustota obyvateľov k 31.12. podľa územia a roku (osoba/km²)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ďapalovce	33,93	33,58	33,37	33,02	33,44	32,96	32,85	32,68	32,26	31,81
Okres Vranov nad Topľou	101,1	101,5	101,8	102,2	102,5	102,9	103,7	104,0	104,2	104,5
Prešovský kraj	88,9	89,1	89,3	89,5	89,8	90,1	90,8	91,0	91,2	91,3
Slovenská republika	109,9	110,0	110,1	110,3	110,5	110,8	110,1	110,3	110,4	110,5

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube.

1.1.5.1 Obyvateľstvo podľa vierovyznania a národnosti

Obyvateľstvo podľa vierovyznania

Obec je podľa kritérií vierovyznania značne homogénna. Dominantná časť obyvateľov sa hlásila k rímskokatolíckemu vierovyznaniu (95,6 %) a gréckokatolíckemu vyznaniu 3,6 % čiže 99,20 % obyvateľov sa hlási k týmto dvom vierovyznaniam. Ďalšiu časť tvoria obyvatelia, u ktorých nebolo zistené vierovyznanie

Tabuľka 9 Trvalo bývajúce obyvateľstvo podľa vierovyznania (v %)

	SODB 2001		SODB 2011		Rozdiel 2011 - 2001
	Počet	%	Počet	%	
Rímskokatolícka cirkev	480	96,4	452	95,6	-0,8
Gréckokatolícka cirkev	15	3,0	17	3,6	0,6
Bez vyznania	1	0,2	0	0,0	-0,2
Nezistené	2	0,4	4	0,8	0,4
Spolu	498	100	473	100	

Zdroj: <http://sodb.infostat.sk/sodb/index.htm>; <http://census2011.statistics.sk/tabulky.html>

Obyvateľstvo podľa národnosti

Na základe údajov z roku 2011 (tabuľka 10) vyplýva, že 99,8 % obyvateľov obce je slovenskej národnosti jeden občan Ďapaloviec sa hlási k českej národnosti.

Tabuľka 10 Bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti (v %)

	SODB 2001		SODB 2011		Rozdiel 2011 - 2001
	Počet	%	Počet	%	
Slovenská	497	99,8	472	99,8	0,0
Česká	0	0,0	1	0,2	0,2
Ostatné, nezistené	1	0,2	0	0,0	-0,2
Spolu	498	100,0	473	100,0	

Zdroj: <http://sodb.infostat.sk/sodb/index.htm>; <http://census2011.statistics.sk/tabulky.html>

1.1.5.2 Stav a pohyb obyvateľstva v obci

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje viacero ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Pre demografický vývoj je vo všeobecnosti charakteristický znižujúci sa prirodzený prírastok obyvateľstva a starnutie populácie. V prípade obce Ďapalovce vidíme, že situácia čo sa týka vývoja počtu trvalo bývajúceho obyvateľstva je mierne negatívna. Nakoľko počet obyvateľov obce za posledných 10 rokov klesol zhruba o 30 obyvateľov a pomer obyvateľov mužského a ženského pohlavia ostáva zachovaný mierne v prospech príslušníkov ženského pohlavia.

Tabuľka 11 Prehľad stavu trvalo bývajúceho obyvateľstva za posledných 10 rokov (osoba)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Spolu	487	482	480	481	478	472	473	467	461	454
Muži	235	231	228	230	227	228	230	227	225	224
Ženy	252	251	252	251	251	244	243	240	236	230
Index	0,932	0,920	0,904	0,916	0,904	0,934	0,946	0,945	0,953	0,973

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube.

Prirodzený prírastok obyvateľstva

Tabuľka číslo 12 prezentuje prirodzený prírastok/úbytok obyvateľstva v SR, okrese Vranov nad Topľou, Prešovskom samosprávnom kraji a Slovensku na 1000 obyvateľov, ako aj prirodzený prírastok v obci Ďapalovce. Z tabuľky vyplýva, že obec za posledných 10 rokov mala len dva roky (2012 a 2013) kladný prirodzený prírastok obyvateľstva čo sa nezhoduje s údajmi za okres, kraj aj slovenskú republiku. Z uvedeného je zrejmé prečo počet obyvateľov obce za posledné roky má klesajúcu tendenciu.

Tabuľka 12 Prirodzený prírastok obyvateľstva za posledných 10 rokov

		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Prirodzený prírastok obyvateľstva (Osoba)	Ďapalovce	0	-4	-1	0	0	-5	2	1	-2	-7
Hrubá miera prirodzeného prírastku obyvateľstva (Promile)	Ďapalovce	0,0	-8,3	-2,1	0,0	0,0	-10,6	4,2	2,1	-4,3	-15,3
	Okres Vranov nad Topľou	3,7	4,5	4,2	5,9	5,1	4,0	3,8	4,4	4,5	2,8
	Prešovský kraj	3,5	3,3	4,1	5,1	4,5	4,4	3,2	3,2	3,2	2,9
	Slovenská republika	0,1	0,1	0,8	1,5	1,3	1,7	0,6	0,5	0,7	0,3

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube.

Počet živonarodených

Za posledných 10 rokov sa v obci narodilo od 6 do 3 detí ročne pričom v posledných troch rokoch sú to priemerne 3 detí ročne. V tomto ukazovateli sú dosiahnuté hodnoty v obci nižšie ako v okrese Vranov nad Topľou, Prešovskom kraji aj ako je priemer v Slovenskej republike. Taktiež za zmienku stojí údaj, že za posledných 10 rokov v obci nedošlo k žiadnemu prípadu mŕtvonarodeného dieťaťa.

Tabuľka 13 Hrubá miera živorodenosti za posledných 10 rokov

		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Narodení (Osoba)	Ďapalovce	5	5	5	6	4	3	3	5	3	3
Živonarodení (Osoba)		5	5	5	6	4	3	3	5	3	3
Hrubá miera živorodenosti (Promile)	Ďapalovce	10,3	10,4	10,4	12,6	8,3	6,3	6,4	10,6	6,5	6,6
	Okres Vranov nad Topľou	12,5	12,9	13,0	13,9	14,1	13,0	12,4	12,6	12,9	12,3
	Prešovský kraj	12,0	11,8	12,5	13,5	13,1	12,7	11,6	11,5	11,4	11,7
	Slovenská republika	10,0	10,1	10,6	11,3	11,1	11,3	10,3	10,1	10,2	10,3

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube.

Počet zomretých

Hrubá miera úmrtnosti sa v obci pohybuje v období medzi rokmi 2005 – 2014 v hodnotách približne 2,1 – 22 promile. V porovnaní s údajmi za okres Vranov nad Topľou, Prešovský kraj aj Slovenskú republiku sú tieto hodnoty vyššie.

Tabuľka 14 Hrubá miera úmrtnosti za posledných 10 rokov

		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zomretí (Osoba)	Ďapalovce	5	9	6	6	4	8	1	4	5	10
Hrubá miera úmrtnosti (Promile)	Ďapalovce	10,3	18,8	12,5	12,5	8,5	16,9	2,1	8,6	10,8	22,0
	Okres Vranov nad Topľou	8,9	8,4	8,8	8,0	9,1	9,0	8,6	8,1	8,4	9,5
	Prešovský kraj	8,5	8,6	8,4	8,4	8,5	8,3	8,4	8,3	8,2	8,8
	Slovenská republika	9,9	10,0	9,8	9,8	9,8	9,6	9,7	9,6	9,5	9,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube.

Migrácia obyvateľstva

Migračné saldo v obci má pozitívnu hodnotu len v poslednom období a to od roku 2012 v predchádzajúcich rokoch bolo možné badať skôr tendenciu vysťahovania sa obyvateľov do iných miest a obcí. Od roku 2012 je badateľné, že na rozdiel od okresu Vranov nad Topľou a Prešovským krajom má migrácia obyvateľstva kladnú hodnotu podobne ako Slovenská republika.

Tabuľka 15 Prehľad migrácie obyvateľstva obce za posledných 10 rokov

		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Priťahová ní na trvalý pobyt (Osoba)	Ďapalovce	5	0	3	3	2	6	3	1	4	4
Vysťahova ní z trvalého pobytu (Osoba)		5	1	4	2	5	5	4	8	8	4
Migračné saldo (Osoba)		0	-1	-1	1	-3	1	-1	-7	-4	0
Hrubá miera migračnéh o salda (Promile)	Ďapalovce	0,0	-2,1	-2,1	2,1	-6,2	2,1	-2,1	-14,9	-8,6	0,0
	Okres Vranov nad Topľou	-0,7	-0,4	-1,8	-1,7	-1,2	-0,9	-1,8	-2,2	-1,1	-3,3
	Prešovský kraj	-1,1	-1,4	-1,6	-1,3	-1,5	-1,7	-1,3	-1,4	-1,9	-2,0
	Slovenská republika	0,7	1,3	1,3	0,8	0,6	0,6	0,6	0,4	0,3	0,6

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube.

Celkový prírastok obyvateľstva

Celkový prírastok obyvateľstva poukazuje v absolútnych číslach rast alebo pokles počtu obyvateľov v obci prípadne v iných NUTS. Za posledných 10 rokov môžeme konštatovať, že v obci Ďapalovce až na roky 2006, 2009 a 2012 má tento ukazovateľ zápornú hodnotu. Naproti tomu je hodnota tohto ukazovateľa kladná ako v okres Vranov nad Topľou (až na rok 2015) tak aj v Prešovskom kraji a Slovenskej republiky. Pokles počtu obyvateľov v obci je preto potrebné zastaviť zvýšením kvality života a služieb v obci.

Tabuľka 16 Celkový prírastok obyvateľstva za posledných 10 rokov

		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Celkový prírastok obyvateľstva (Osoba)	Ďapalovce	0	-5	-2	1	-3	-4	1	-6	-6	-7
Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva (Promile)	Ďapalovce	0,0	-10,4	-4,2	2,1	-6,2	-8,4	2,1	-12,8	-12,9	-15,3
	Okres Vranov nad Topľou	3,0	4,1	2,4	4,3	3,8	3,0	1,9	2,3	3,5	-0,6
	Prešovský kraj	2,4	1,8	2,5	3,8	3,0	2,7	1,9	1,9	1,3	0,9
	Slovenská republika	0,8	1,4	2,1	2,3	1,9	2,2	1,2	0,9	1,0	0,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube.

Sobášnosť a rozvodovosť

Na základe údajov v tabuľke 17 môžeme konštatovať, že počet sobášov v obci sa pohybuje od 2 do 4. Za posledné dva sledované roky t.j. rok 2013 a 2014 došlo v obci k uzavretiu troch resp. dvoch sobášov ročne. V porovnaní na okres, kraj a republiku môžeme konštatovať, že počet uzavretých manželstiev je v obci nižší ako v okrese Vranov nad Topľou, Prešovskom kraji aj Slovenskej republike. Čo sa týka rozvodovosti tabuľka 18 môžeme konštatovať, že počet rozvodov je vyšší ako v okrese Vranov nad Topľou, Prešovskom kraji aj Slovenskej republike.

Tabuľka 17 Prehľad počtu sobášov v obci za posledných 10 rokov

		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sobáše (Počet v jednotkách)	Ďapalovce	2	1	3	2	2	2	4	2	3	2
Hrubá miera sobášnosti (Promile)	Ďapalovce	4,1	2,1	6,3	4,2	4,2	4,2	8,5	4,3	6,5	4,4
	Okres Vranov nad Topľou	5,5	5,8	6,2	6,3	6,2	5,8	6,1	5,6	5,6	5,6
	Prešovský kraj	5,5	5,4	5,6	5,9	5,6	5,6	5,6	5,6	5,5	5,6
	Slovenská republika	4,8	4,8	5,1	5,2	4,9	4,7	4,8	4,8	4,7	4,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube.

Tabuľka 18 Prehľad počtu rozvodov v obci za posledných 10 rokov

		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Rozvody (Počet v jednotkách)	Ďapalovce	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Hrubá miera rozvodovosti (Promile)		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,4
Index rozvodovosti (Percento)		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100
Hrubá miera rozvodovosti (Promile)	Okres Vranov nad Topľou	1,3	1,4	1,3	1,6	1,7	1,8	1,5	1,6	1,3	1,5
	Prešovský kraj	1,4	1,4	1,5	1,6	1,8	1,7	1,6	1,6	1,5	1,5
	Slovenská republika	2,1	2,4	2,3	2,3	2,3	2,2	2,1	2,0	2,0	1,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube.

1.1.5.3 Veková štruktúra obyvateľstva

Veková štruktúra obyvateľstva je veľmi dôležitý údaj, ktorý ukazuje predpokladaný vývoj počtu obyvateľov v sledovanom území. Tento údaj má vplyv aj na ďalší rozvoj sledovaného územia a to po stránke sociálnej tak aj po stránke hospodárskej. Z údajov uvedených v tabuľke 19 vidíme meniacu sa vekovú štruktúru obyvateľov obce a to v tom, že aj keď počet obyvateľov vo vekovej kategórii 14 a menej rokov sa mení a zvyšuje sa počet obyvateľov v kategóriách vo veku od 15 do 65 rokov a v kategórii 65 a viac rokov. Pritom zlomom nárastu obyvateľov v kategórii 14 rokov a menej bol rok 2011. Od tohto roku sledujeme neustály pokles obyvateľov v tejto kategórii.

Tabuľka 19 Veková štruktúra obyvateľstva za posledných 10 rokov – hlavné vekové kategórie

	14 rokov alebo menej		Od 15 do 64 rokov		65 rokov alebo viac		Spolu
	Počet	%	Počet	%	Počet	%	
2005	75		318		94		487
2006	72		316		94		482
2007	73		314		93		480
2008	71		311		99		481
2009	72		309		97		478
2010	69		313		90		472
2011	71		312		90		473
2012	68		311		88		467
2013	66		308		87		461
2014	65		307		82		454

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube.

V tabuľke 20 vidíme vekovú štruktúru obyvateľov obce v päťročných vekových kategóriách. Na základe tohto údaju môžeme konštatovať, že počet najmladších obyvateľov za posledných 10 rokov neustále klesá a je preto dôležité vytvoriť dobre predpoklady pre potreby rozvoja obce tak v oblasti sociálnej ako aj v oblasti hospodárskej.

Tabuľka 20 Štruktúra obyvateľov v päťročných vekových kategóriách

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
4 roky alebo menej	17	17	16	16	15	14	15	13	13	12
Od 5 do 9 rokov	24	22	23	22	23	22	23	23	21	21
Od 10 do 14 rokov	34	33	34	33	34	33	33	32	32	32
Od 15 do 19 rokov	37	37	35	34	35	36	34	33	30	34
Od 20 do 24 rokov	30	29	30	31	31	32	31	28	30	30
Od 25 do 29 rokov	39	40	42	41	42	41	39	38	36	38
Od 30 do 34 rokov	21	22	23	24	22	24	25	26	24	21
Od 35 do 39 rokov	25	22	21	22	21	20	24	25	26	24
Od 40 do 44 rokov	43	43	41	40	39	42	40	40	41	42
Od 45 do 49 rokov	37	38	39	38	39	42	44	43	42	38
Od 50 do 54 rokov	36	35	34	34	33	30	32	31	31	34
Od 55 do 59 rokov	21	21	22	20	21	19	18	17	18	19
Od 60 do 64 rokov	29	29	27	27	28	27	25	27	30	27
Od 65 do 69 rokov	24	24	25	27	26	24	23	22	21	20
Od 70 do 74 rokov	26	25	27	28	28	26	27	26	27	24
Od 75 do 79 rokov	23	24	23	25	24	23	24	23	22	21
Od 80 do 84 rokov	11	12	10	11	9	8	8	9	10	11
Od 85 do 89 rokov	4	4	5	4	6	5	4	4	3	3
Od 90 do 94 rokov	3	3	2	2	3	3	3	3	3	2
Od 95 do 99 rokov	3	2	2	2	1	1	1	1	1	1
Spolu:	487	482	480	481	478	472	473	467	461	454

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube.

1.1.6 Vzdelanie a zamestnanosť

V tabuľke 21 môžeme porovnať vzdelanostnú štruktúru obyvateľov obce Ďapalovce s porovnaním s okresom Vranov nad Topľou, Prešovským krajom a Slovenskou republikou. Z uvedených hodnôt vidíme, že v obci žije vyššie percento obyvateľov s nižším vzdelaním t.j. základným, učňovským (bez maturity) a bez vzdelania a približne rovnaké hodnoty so Slovenskou republikou čo sa týka vyššieho vzdelania. Úroveň vzdelania je ovplyvnená aj tým, že prevažne mladší obyvatelia obce po dosiahnutí vysokoškolského vzdelania nenachádzajú uplatnenie v obci a regióne ale vo väčších mestách a preto ak je možnosť sa v týchto mestách zabezpečiť si ubytovanie tak v týchto mestách ostávajú a zmenia trvalé bydlisko.

Tabuľka 21 Obyvateľstvo podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania (SODB 2011)

	Ďapalovce		Okres Vranov nad Topľou		Prešovský kraj		Slovenská republika	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Základné	126	26,6	14 900	18,7	138 429	17,0	808 490	15,0
Učňovské (bez maturity)	74	15,6	10 302	12,9	104 607	12,8	721 999	13,4
Stredné odborné (bez maturity)	41	8,7	6 972	8,7	72 848	8,9	522 039	9,7
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	19	4,0	2 338	2,9	28 949	3,6	191 208	3,5
Úplné stredné odborné (s maturitou)	67	14,2	14 472	18,2	153 200	18,8	1 089 751	20,2
Úplné stredné všeobecné	20	4,2	3 752	4,7	32 573	4,0	235 014	4,4
Vyššie odborné vzdelanie	2	0,4	1 001	1,3	9 455	1,2	80 616	1,5
Vysokoškolské bakalárske	11	2,3	1 501	1,9	18 828	2,3	122 782	2,3
Vysokoškolské mag., inž., dokt.	20	4,2	5 312	6,7	72 883	8,9	584 544	10,8
Vysokoškolské doktorandské	1	0,2	248	0,3	3 598	0,4	40 642	0,8
Bez školského vzdelania	92	19,5	16 778	21,1	154 617	19,0	846 321	15,7
Nezistené	0	0	2 126	2,7	24 540	3,0	153 630	2,8
Úhrn	473	100	79 702	100,	814	100,	5 397 036	100,

				0	527	0		0
--	--	--	--	---	-----	---	--	---

Zdroj: www.census2011.statistics.sk/tabulky.html

Z hľadiska uplatnenia sa obyvateľstva na trhu práce má uvedená vzdelanostná štruktúra relatívne pozitívny pomer. Pre ďalší rozvoj obce je však potrebné naďalej zvyšovať počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním a úplným stredným vzdelaním nakoľko práve tieto kategórie obyvateľstva má najväčšiu možnosť uplatnenia sa na trhu práce.

Tabuľka 22 Obyvateľstvo podľa ekonomickej aktivity (SODB 2011)

	Počet			%		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
Osoby ekonomicky aktívne	116	74	190	61,1	38,9	100,0
- na materskej dovolenke	0	1	1	0	100	100,0
- pracujúci dôchodcovia	13	9	22	59,1	40,9	100,0
- nezamestnaní	115	168	283	40,6	59,4	100,0
Osoby ekonomicky neaktívne	0	14	14	0,0	100,0	100,0
- na rodičovskej dovolenke	48	77	125	38,4	61,6	100,0
- nepracujúci dôchodcovia	0	2	2	0,0	100,0	100,0
- ostatní nezávislí	66	73	139	47,5	52,5	100,0
- deti do 16 rokov, študenti SŠ, VŠ	1	2	3	33,3	66,7	100,0
- ostatní závislí, nezistení	231	242	473	48,8	51,2	100,0
Obyvateľstvo spolu	116	74	190	61,1	38,9	100,0

Zdroj: www.census2011.statistics.sk/tabulky.html

Štruktúra zamestnanosti

V roku 2011 štruktúru zamestnanosti podľa počtu obyvateľov pracujúcich v niektorom z odvetví v obci Ďapalovce bola na základe údajov zo Štatistického úradu tak ako je uvedené v tabuľke 23. Z uvedených hodnôt vyplýva že medzi odvetviami, kde je zamestnaných najviac obyvateľov patria odvetvia veľkoobchod a maloobchod, stavebníctvo, doprava, spracovanie dreva a odvetvie reštauračných služieb. Tieto údaje sú logickým vyústením podmienok a lokality v ktorej sa obec Ďapalovce nachádza a čo môže ponúknuť obyvateľom a návštevníkom.

Tabuľka 23 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa odvetví (SODB 2011)

Odvetvie ekonomickej činnosti	Počet zamestnaných	%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s	4	2,1
Lesníctvo a ťažba dreva	1	0,5
Výroba potravín	2	1,1
Výroba textilu	7	3,7
Výroba odevov	2	1,1
Výroba kože a kožených výrobkov	2	1,1
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku	9	4,7
Výroba výrobkov z gumy a plastu	1	0,5
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	1	0,5
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	11	5,8
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	16	8,4
Výroba elektrických zariadení	2	1,1
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	3	1,6

Výroba ostatných dopravných prostriedkov	1	0,5
Výroba nábytku	2	1,1
Iná výroba	1	0,5
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	1	0,5
Výstavba budov	11	5,8
Inžinierske stavby	4	2,1
Špecializované stavebné práce	27	14,2
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel	2	1,1
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	1	0,5
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	10	5,3
Pozemná doprava a doprava potrubím	5	2,6
Skladové a pomocné činnosti v doprave	1	0,5
Poštové služby a služby kuriérov	1	0,5
Telekomunikácie	1	0,5
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	2	1,1
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového	1	0,5
Činnosti v oblasti nehnuteľností	2	1,1
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie	1	0,5
Sprostredkovanie práce	3	1,6
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné	4	2,1
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	23	12,1
Vzdelávanie	8	4,2
Zdravotníctvo	6	3,2
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná	2	1,1
Sociálna práca bez ubytovania	3	1,6
Činnosti členských organizácií	1	0,5
Ostatné osobné služby	3	1,6
Nezistené	2	1,1
Spolu	190	100,0

Zdroj: www.census2011.statistics.sk/tabulky.html

Vývoj nezamestnanosti

Nezamestnanosť v Prešovskom kraji je dlhodobo vyššia oproti celkovej evidovanej nezamestnanosti v SR. Za posledných 10 rokov bola najnižšia v roku 2007 (12,1 %). V nasledujúcich rokoch sa zvyšovala, čo bolo s najväčšou pravdepodobnosťou dôsledkom hospodárskej krízy. Za posledné dva roky dochádza k postupnému poklesu nezamestnanosti. Ku koncu roka 2014 bola aktuálna miera evidovanej nezamestnanosti v Prešovskom kraji 17,5 % a v okrese Vranov nad Topľou 21,25 %. Miera evidovanej nezamestnanosti mužov je nižšia ako u žien čo je dané charakterom oblasti, ktoré sa rozvíjajú a pre ktoré je typické vyššie zamestnávanie mužov ako žien (stavebníctvo, veľkoobchod a maloobchod a priemyselná výroba). Vo všeobecnosti však môžeme konštatovať, že miera nezamestnanosti je v okrese Vranov nad Topľou vyššia ako v Prešovskom kraji a tiež vyššia ako je celoslovenský priemer.

Tabuľka 24 Miera evidovanej nezamestnanosti k 31.12. daného roka (v %)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Slovenská republika	11,4	9,4	8,0	8,4	12,7	12,5	13,6	14,4	13,5	12,3
Prešovský kraj	15,8	13,7	12,1	12,9	18,3	17,8	19,0	20,7	19,4	17,5
Okres Vranov nad T.	18,34	16,49	14,51	16,12	21,37	19,68	22,89	24,02	23,25	21,25
- muži	17,58	14,36	11,93	14,01	20,80	19,31	22,28	23,57	22,22	20,03
- ženy	19,34	19,30	17,93	18,91	22,13	20,19	23,71	24,61	24,63	22,87

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube.

Z hľadiska vekovej štruktúry tvoria v okrese Vranov nad Topľou najväčšiu kategóriu nezamestnaných uchádzači a uchádzačky vo veku od 35 do 49 rokov – 33,79 % z celkového počtu uchádzačov a uchádzačiek. Veková štruktúra evidovaných nezamestnaných v okrese je porovnateľná so štruktúrou v SR a Prešovskom kraji. K zvýšeniu nezamestnanosti žien dochádza vo vekovej kategórii 35 – 49 rokov.

Tabuľka 25 Veková štruktúra uchádzačov o zamestnanie k 31.12.2014 (v %)

Vek	Slovenská republika	Prešovský kraj	Okres Vranov nad Topľou	
15-24	17,5	19,9	1 924	19,92
25-34	24,1	25,2	2 469	25,64
35-49	33,6	33,2	3 255	33,79
50 a viac	24,8	21,7	1 988	20,65

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube.

Verejné služby zamestnanosti

Na zabezpečovanie práva občanov na zamestnanie je zriadený ÚPSVaR ako verejnoprávna inštitúcia, ktorý v rozsahu svojej pôsobnosti, ako jeden z viacerých subjektov, v súčinnosti s reprezentatívnymi organizáciami zamestnancov a zamestnávateľov vykonávajú politiku zamestnanosti. ÚPSVaR je hlavnou inštitúciou realizujúcou politiku práce, čo je systém podpory a pomoci občanom pri ich začleňovaní na pracovné miesta trhu práce formou sprostredkovania zamestnania, poskytovania poradenstva, prispôsobovaním profesijnej štruktúry nezamestnaných a zamestnancov pomocou rekvalifikácií, podporovanie vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi pomocou poskytovania príspevkov v rámci aktívnej politiky trhu práce a poskytovaním podpory v nezamestnanosti. Pri poskytovaní verejných služieb zamestnanosti obec spolupracuje s ÚPSVaR vo Vranove nad Topľou, pri vytváraní dočasných pracovných miest, ktoré sú nevyhnutným predpokladom zachovania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaných. Obec spolupracuje rovnako aj pri realizácii aktívnej politiky trhu práce (AFTP), v rámci ktorej sa pomocou nástrojov AFTP podporuje predovšetkým vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi, ako aj obcou samotnou. Obec v oblasti aktívnej politiky zamestnanosti dočasne zamestnáva nezamestnaných občanov v rámci aktivačných prác a malých obecných služieb. V prevažnej miere výkon týchto pracovných činností zahŕňa údržbu verejných priestranstiev.

1.1.7 BÝVANIE

Prevažujúcou funkciou obce je bývanie. Nachádza sa tu prevažne individuálna výstavba, veľmi časť bytového fondu je v hromadnej bytovej výstavbe. Výstavba v obci je daná prírodnými podmienkami t.j. členitosťou terénu obce a väčšina obydľí je budovaná v jednotlivých dolinách tak ako to dovoľujú prírodné pomery v katastri obce.

Tabuľka 26 Početnosť bytového fondu

Byty podľa typu budovy	Obývané byty	Neobývané byty	Nezistené	Spolu
Byty v bytových budovách	109	22	0	131
Byty v budovách s jedným bytom	109	22	0	131
Byty v budovách s dvoma bytmi	0	0	0	0
Byty v budovách s tromi alebo viac bytmi	0	0	0	0
Byty v nebytových budovách	0	0	0	0
Nezistené	0	0	0	0
Spolu	109	22	0	131

Zdroj: <http://census2011.statistics.sk/tabulky.html>

Tabuľka 27 Obývané domy podľa typu

Rodinné domy	Bytové domy	Iné
109	0	0

JUHAŠČÍKOVÁ, I., ŠKÁPIK, P., ŠTUKOVSKÁ, Z. 2013. Základné údaje zo sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011: Domy v SR, krajoch, okresoch a obciach. Bratislava: ŠÚSR. ISBN 978-80-8121-293-2

Z hľadiska vlastníctva boli najpočetnejšou skupinou byty vo vlastných rodinných domoch 108. Iná forma vlastníctva bola zastúpená len v jednom prípade. V obci sa nenachádzajú žiadne družstevné byty.

Tabuľka 28 Obývané byty podľa formy vlastníctva

Vlastné byty v bytových domoch	Byty vo vlastných rodinných domoch	Obecné byty	Družstevné byty	Iné
0	108	0	0	1

JUHAŠČÍKOVÁ, I., ŠKÁPIK, P., ŠTUKOVSKÁ, Z. 2013. Základné údaje zo sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011: Byty v SR, krajoch, okresoch a obciach. Bratislava: ŠÚSR. ISBN 978-80-8121-291-8

Vybavenosť bytov a iné charakteristiky

Nasledujúce tabuľky predstavujú vybavenosť bytov a domácností. Z hľadiska zásobovania vodou tvoria najpočetnejšiu skupinu byty zo zásobovaním zo spoločného zdroja v počte 109. 106 bytov je zásobovaných vodou z vlastného zdroja. 2 byty sú bez vodných zdrojov.

Tabuľka 29 Obývané byty podľa zásobovania vodou

V byte zo spoločného zdroja	V byte z vlastného zdroja	Mimo bytu	Bez vodovodu
1	106	0	2

JUHAŠČÍKOVÁ, I., ŠKÁPIK, P., ŠTUKOVSKÁ, Z. 2013. Základné údaje zo sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011: Byty v domoch v SR, krajochoch, okresoch a obciach. Bratislava: ŠÚSR. ISBN 978-80-8121-294-9

Prevažná väčšina (105) obytných jednotiek je zásobovaná tečúcou vodou. Bez tečúcej vody sú 2 obytné jednotky.

Tabuľka 30 Obývané byty podľa systému dodávky vody

V obytnej jednotke je tečúca voda	V obytnej jednotke nie je tečúca voda	Nezistené
105	2	0

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube

Z hľadiska typu kúrenia tvoria najpočetnejšiu skupinu byty s ústredným lokálnym kúrením v počte 76. Iný typ kúrenia je využívaných v 32 obytných jednotkách. V jednom prípade je byt bez kúrenia a túto skupinu tvorí neobývaný bytový dom.

Tabuľka 31 Obývané byty podľa typu kúrenia

Ústredné kúrenie diaľkové	Ústredné lokálne	iné	Bez kúrenia
0	76	32	1

JUHAŠČÍKOVÁ, I., ŠKÁPIK, P., ŠTUKOVSKÁ, Z. 2013. Základné údaje zo sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011: Byty v SR, krajochoch, okresoch a obciach. Bratislava: ŠÚSR. ISBN 978-80-8121-291-8

Najčastejšími zdrojmi energie využívanými na kúrenie je pevné palivo (103 obytných jednotiek). Malá časť obytných jednotiek (4) využíva na kúrenie elektrinu. Iný zdroj kúrenia nevykazujú žiadne obytné jednotky a v 1 obytnej jednotke nemajú žiaden zdroj vykurovania.

Tabuľka 32 Obývané byty podľa zdrojov energie používaných na vykurovanie

Plyn	Elektrina	Kvapalné palivo	Pevné palivo	Iný	Žiadny
0	4	0	103	0	1

JUHAŠČÍKOVÁ, I., ŠKÁPIK, P., ŠTUKOVSKÁ, Z. 2013. Základné údaje zo sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011: Byty v SR, krajochoch, okresoch a obciach. Bratislava: ŠÚSR. ISBN 978-80-8121-291-8

Z hľadiska počtu obytných miestností sú najpočetnejšou skupinou byty s tromi až piatimi obytnými miestnosťami. Menej bytov je trojizbových a dvojizbových a najmenší počet tvoria byty s jednou obytňou miestnosťou.

Tabuľka 33 Obývané byty podľa počtu obytných miestností

1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 a viac obytných miestností	Nezistené
0	2	16	15	74	0

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube

1.1.8 Podnikateľské subjekty

V obci registrujú v rámci podnikateľských subjektov dvoch súkromne hospodáriacich roľníkov.

1.1.9 ŠKOLSTVO

V súlade so zákonom č.416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky s účinnosťou od 1.7.2002 prešla materská škola a základná škola, ktorá sa nachádza v obci do zriaďovateľskej pôsobnosti obce.

História škôl v obci

Základná škola v Ďapalovciach je málotriednou základnou školou. Podľa dodatočnej zriaďovateľskej listiny vznikla k 1.9.1951. Školská kronika však hovorí niečo iné. Je pravidelne vedená od školského roku 1947/1948, a krátke zápisky z predchádzajúceho obdobia hovoria o základnej škole už na začiatku tridsiatych rokov.

V škole sa vyučujú ročníky prvý až štvrtý. Vyučujú sa v dvoch triedach, kde sú spájané vždy dva a dva ročníky. V súčasnosti navštevuje našu školu 21 žiakov (informácia bola aktualizovaná v rámci aktualizácie PHSR obce Ďapalovce k 20.07.2018). Vyučuje sa podľa Školského vzdelávacieho programu, schváleného Radou školy 30.6.2008.

Škola za posledné obdobie prešla rozsiahlou konštrukciou. V súčasnosti má dve triedy, počítačovú učebňu, telocvičňu, samostatnú miestnosť pre ŠKD.

Na škole funguje krúžok Malý umelec, ktorý navštevujú všetci žiaci našej školy. V ňom sa venujú najmä maľovaniu, v ktorom dosahujú aj úspechy (ocenenia Pošta očami detí, Výtvarný Vranov, Východoslovenská energetika)

ŠKD navštevuje taktiež 21 žiakov (informácia bola aktualizovaná v rámci aktualizácie PHSR obce Ďapalovce k 20.07.2018). Jeho stopercentná návštevnosť svedčí o tom, že pestrosť jednotlivých aktivít uspokojuje požiadavky všetkých žiakov, ktoré sú v dnešnej dobe pomerne náročné.

Aktivity školy

Športovo-turistický pochod

Na koniec septembra sa žiaci zvlášť tešia. Vtedy totiž spolu s Materskou školou vyrážajú do prírody . Spoznávajú jej krásu, čaro. Zisťujú hranice svojich fyzických možností.

Deň rodičov a žiakov

Pravidelne 14. októbra sa naša škola zmení na výstavu jesennej krásy. Žiaci prichádzajú do školy so svojimi rodičmi a „dyňami“. Ich úlohou je vytvoriť čo najkrajšiu dyňu. Nasleduje športové okienko, kde žiaci súťažia so svojimi rodičmi v rôznych športových disciplínach. Na záver a na upevnenie dobrých vzťahov slúži spoločná opekačka.

Posedenie pri jedličke

Posledný deň pred vianočnými prázdninami si žiaci so svojimi rodičmi posedia pri vianočnom stromčeku. Žiaci spolu s učiteľkami pripravujú vianočné pásmo básní, piesní, scénok, tanca. Rodičia zasa pripravujú kávu, čaj i koláčiky a spoločne vychutnávajú atmosféru blížiacich sa Vianoc.

Zápis do 1.ročníka

Každoročne v čase od 15. januára do 15. februára sa koná slávnostný zápis do 1. ročníka. Žiaci pod vedením pani vychovávateľky pripravujú kultúrny program k zápisu, do ktorého zapoja aj budúcich prvákov. Takýto náš zápis niekedy trvá aj 3 hodiny.

Karneval

Vo februári spoločne aj s Materskou školou organizujeme karneval, ktorý sa koná v telocvični. Karnevalu sa zúčastňujú aj rodičia našich žiakov. Karnevalové masky po vyhodnotení žiaci vymenia za civilný odev a zábava pokračuje rôznymi súťažami ďalej.

V obci bola zriadená **materská škola** v roku 1976.

V MŠ sa počet detí postupne znižoval. V súčasnej dobe je MŠ 1 - triedna s počtom 24 zaradených detí vo veku od 2 do 6 rokov. MŠ poskytuje deťom poldenné, ale aj celodenné predškolské vzdelávanie, spravidla od 07.00 hod. do 15.30 hod. a podľa potrieb zákonných zástupcov. V súčasnom období MŠ navštevuje 16 detí v predškolskom veku (informácia bola aktualizovaná v rámci aktualizácie PHSR obce Ďapalovce k 20.07.2018).

Do materskej školy sa prijímajú deti na základe žiadosti zákonného zástupcu, môžu sa prijímať aj deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, deti nadané, deti s odloženou povinnou školskou dochádzkou a s dodatočne odloženou povinnou školskou dochádzkou.

Zameranie materskej školy - zámerom školy je zachovanie ľudových tradícií, čomu zodpovedá aj raz interiéru materskej školy. V materskej škole sú vytvárané podmienky pre tvorivo – humanitnú výchovu. Hlavným cieľom materskej školy je podporovať osobnostný rozvoj detí v oblasti sociálno - emocionálnej, intelektuálnej, telesnej, morálnej a estetickej. Úlohou je rozvíjať schopnosti detí ich zručnosť a utvárať v nich predpoklady na ďalšie vzdelávanie sa.

Vízia materskej školy - Zaradiť do výchovno-vzdelávacieho procesu výučbu cudzích jazykov, informačnú výchovu - oboznámiť deti so základmi práce s počítačom.

V súčasnosti má materská škola 3 pracovníkov, z toho 2 pedagogický a jeden nepedagogický pracovník. Základná škola má päť zamestnancov, z toho sú štyria pedagogickí pracovníci a jeden nepedagogický pracovník. V školskom roku 2015 – 2016 materskú školu navštevuje 16 detí a základnú školu 1-4 ročník navštevuje 21 žiakov. Od piateho ročníka detí navštevujú základnú školu v Holčíkovciach alebo vo Vranove nad Topľou.

Možnosť pokračovania v ďalšom štúdiu majú absolventi základnej školy na stredných odborných školách a gymnáziách v meste Vranov nad Topľou, Humenné a hlavne v krajskom meste Prešov, ktorý je spolu s mestom Košice sídlom aj viacerých vysokých škôl a univerzít.

1.1.10 SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ

Vyznanie tradičnej hodnoty v rodine sa prejavuje v obci tak, že nie je potrebné vybudovať nejaké zariadenie, ktoré by poskytovalo služby v sociálnej oblasti. Obyvatelia, ktorí nemajú možnosť sa o seba postarať alebo to ich rodinným príslušníkom nedovolí čas a zamestnanie, sú umiestnení v domovoch dôchodcov a to buď v Vranove nad Topľou alebo v Tovarnom. Jedná sa aj o tých starších ľudí, ktorí sú pripútaný na lôžko a vyžadujú si celodennú starostlivosť.

V poslednom období je charakteristické pre populáciou obyvateľstva zvyšovanie podielu obyvateľov v posproduktívnom veku a preto je predpoklad, že aj s meniacim sa vzťahom k tradičným rodinným hodnotám bude potrebné podniknúť určité opatrenia aj v tejto oblasti.

Najčastejšia pomoc pre osamelých občanov, o ktorých sa nemá kto postarať v starobe, je zabezpečenie opatrovateľskej služby v zmysle zákona o sociálnej pomoci. V rámci tejto aktivity obec nezamestnáva žiadnu opatrovateľku v zmysle zákona o opatrovateľskej službe.

Na území Prešovského samosprávneho kraja poskytuje sociálne služby 268 poskytovateľov zabezpečujúcich rôzne druhy sociálnych služieb v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách:

- sociálne služby krízovej intervencie,
- sociálne služby na podporu rodiny s deťmi,
- sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku,
- sociálne služby s poskytnutím telekomunikačných technológií,
- podporné služby,
- odborné činnosti.

V okrese Vranov nad Topľou sa nachádzajú zariadenia, ktoré poskytujú sociálne služby občanom odkázaným na pomoc inej fyzickej osoby. Zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách definuje sociálnu službu ako odbornú činnosť, obslužnú činnosť alebo ďalšiu činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na:

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
- prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny.

Na území obce sú poskytované služby (v zmysle z. 448/2008 Zákon o sociálnych službách) v nasledujúcom rozdelení:

Tabuľka 34 Sociálne služby poskytované v obci

Názov poskytovanej služby v obci Ďapalovce	Existencia služby v obci	
	Áno	Nie
Sociálna služba na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízko prahovom dennom centre		X
Sociálna služba v nízko prahovom dennom centre pre deti a rodinu		X
Sociálna služba v zariadení pre seniorov		X
Sociálna služba v zariadení opatrovateľskej služby		X
Sociálna služba v dennom stacionári		X
Opatrovateľská služba		X
Prepravná služba		X
Odľahčovací služba		X

Zdroj: Obec Ďapalovce

V obci žijú obyvatelia, ktorí sú poberateľmi sociálnych dávok a túto sociálnu pomoc využívajú ako súčasť sociálneho zabezpečenia v našom štáte. Takéto sociálne zabezpečenie je možné využívať v prípade, že sa občan ocitne v zlej životnej situácii resp. v hmotnej núdzi, to znamená, že jeho príjem nedosahuje životné minimum. V doleuvedenej tabuľke je rozdelenie obyvateľov obce podľa evidencie nezamestnaných a podľa druhu poberanej sociálnej dávky v sledovanom období.

Tabuľka 35 Počet evidovaných nezamestnaných a poberateľov sociálnych dávok

Druh sociálnej dávky/druh dôchodku	Stav k 31. 12.				
	2010	2011	2012	2013	2014
Starobný					
Predčasný starobný					
Invalidný s pokl. schop. VZČ do 70 % vr.					
Invalidný s pokl. schop. VZČ nad 70 %					
Invalidný spolu					
Vdovský					
Vdovecký					
Sirotský					
Invalidný z mladosti					
Manželky					
Sociálny					
Úhrn					

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Údaje o evidovaných nezamestnaných a poberateľoch sociálnych dávok sa nám od sociálnej poisťovne nepodarilo získať nakoľko tieto údaje sú poskytované nie za jednotlivé obce, ale za obce, ktoré spadajú pod jednu poštu. Takže ak pod jednu poštu spadá viac obcí, údaje sú kumulované za všetky obce spolu.

Medzi cieľové skupiny, ktoré sú ohrozené sociálnym vylúčením patria prevažne seniori, ale aj ostatní občania obce, ktorí sa nachádzajú v zlej sociálnej resp. nevyhovujúcej situácii. Medzi znevýhodnené skupiny, ktoré nemajú rovnaké šance a príležitosti, patria tiež ženy - zamestnankyne s nezaopatrenými deťmi (slabá ponuka služieb za zosúladienie rodinného a pracovného života).

Obec Ďapalovce ako samostatný územný samosprávny a správny celok sa podieľa na vytváraní takých životných podmienok pre obyvateľov, ktoré podporujú ich osobnostný rozvoj a snaží sa zamedziť vzniku zlej životnej situácie občanov.

1.1.11 ZDRAVOTNÍCTVO

V obci nepôsobí žiadny lekár a nie sú vytvorené žiadne lekárske pracoviská. Lekárske služby pre občanov obce sú poskytované v obci Holčíkovce, Slovenska Kajňa a okresnom meste Vranov nad Topľou. Na území obce nie je zriadená lekáreň. Najbližšia je vo Vranove nad Topľou.

Komplexné zdravotnícke služby poskytuje mesto Vranov nad Topľou, kde sú pre občanov obce aj doposiaľ poskytované.

Tabuľka 36 Zdravotnícke zariadenia v obci

Zdravotnícke zariadenia	2011	2012	2013	2014	2015
Lekárne a výdajne liekov	0	0	0	0	0
Samostatné ambulancie pediatra	0	0	0	0	0
Samostatné ambulancie stomatóloga	0	0	0	0	0
Samostatné ambulancie všeobecného lekára	0	0	0	0	0

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, SODB 2011

1.1.12 Kultúra a šport

Kultúrne pamiatky a zariadenia

V obci sa nenachádzajú pamiatky zapísané v štátnom zozname pamiatok.

Obec má plne funkčnú internetovú stránku (www.obecdapalovce.sk), ktorá informuje občanov a návštevníkov obce o rôznych podujatiach a akciách, ktoré sa v obci a jej okolí konajú.

V obci sa nachádza aj obecná knižnica, ktorú chcú zástupcovia obce zrekonštruovať a vybaviť potrebným zariadením a doplniť knižným fondom.

Detský folklórny súbor Ondalik, ktorý v obci má svoje sídlo, sa pravidelne zúčastňuje rôznych prehliadok doma a v zahraničí a taktiež pravidelne vystupuje na akciách usporiadaných obcou.

Športoviská a športové podujatia

Obec Ďapalovce má vybudované futbalové ihrisko, na ktorom sa organizuje futbalový turnaj žiakov, ktorý má názov „Turnaj mladých talentov“ a jedno multifunkčné ihrisko. Iné športoviská sa v obci nenachádzajú. V blízkom okolí je možnosť venovať sa letným športom hlavne pri VN Domaša. Najbližšie športoviská sa nachádzajú v okresnom meste Vranov nad Topľou, ktoré je od obce vzdialené 30 km.

1.1.13 Cestovný ruch

Potenciál územia Prešovského kraja je pre cestovný ruch, rekreáciu a kúpeľníctvo značne rozsiahly a hlboko diferencovaný. Nachádzajú sa tu priestory poskytujúce možnosti pre rozvoj rekreácie a cestovného ruchu od vysokohorskej a horskej krajiny Vysokých Tatier, Spišskej Magury, Pienin, Čergova, Slánskych vrchov, Vihorlatu a Bukovských vrchov, významné prvky kultúrneho a historického dedičstva slúžiace ako cieľ poznávacieho turizmu, až po možnosť kúpania vo vodných nádržiach a termálnych kúpaliskách.

Najcennejšou devízou územia Prešovského kraja je vysoko hodnotná, zatiaľ relatívne málo narušená horská i podhorská krajina osobitá nielen v celoslovenskom, ale i stredoeurópskom kontexte poskytujúca nevšedné turistické a rekreačné vyžitie v prírodnom prostredí.

Súčasný ponukový potenciál obce Ďapalovce môže ťažiť hlavne z blízkosti Vodnej nádrže Domaša, hradného vrchu Čičva a blízkosti miest ako je Vranov nad Topľou a Humenné, v ktorých sa nachádzajú rôzne múzea, ktorých expozície sú zamerané na tradície a zvyky obyvateľov žijúcich v tomto regióne.

Ubytovacie zariadenia

V obci Ďapalovce sa nenachádza zariadenie, v ktorom by bola možnosť ubytovania.

Stravovacie a reštauračné zariadenia

V obci sa nachádza jedna prevádzka, v ktorej sú podávané nealkoholické a alkoholické nápoje.

1.1.14 REKAPITULÁCIA ROZPOČTU OBCE ZA ROKY 2009 – 2014

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru príjmov a výdavkov obce. Z uvedených čísel môžeme konštatovať, že obec vyrovnaný rozpočet a ekonomika obce sa uberať dobrým smerom, z čoho vyplýva možnosť čerpania finančných prostriedkov z fondov EÚ a to aj formou spolufinancovania realizácie jednotlivých aktivít, ktoré obec plánuje realizovať v tomto programovacom období.

Tabuľka 37 Hospodárenie obce celkom (v €)

Rok	Príjmy Rozpočet	Skutočnosť	Výdavky Rozpočet	Skutočnosť	Výsledok hospodárenia
2009	178 409,00	244 667,00	178 409,00	227 764,00	16 903,00
2010	179 013,00	180 866,00	179 013,00	175 603,00	5 263,00
2011	173 582,00	326 355,00	173 582,00	309 150,00	17 205,00
2012	219 342,00	322 863,71	219 342,00	202 685,14	120 178,57
2013	198 741,00	208 016,93	198 741,00	183 704,74	24 312,19
2014	191 855,00	256 283,57	191 855,00	239 040,89	17 242,68

Zdroj: OcÚ Ďapalovce, 2015

1.1.15 SAMOSPRÁVA

Spôsob zriadenia obce

Obec Ďapalovce sa zriadila zákonom SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a to dňom volieb do orgánov samosprávy obcí t.j. 23. – 24. 11. 1990

Právomoci a kompetencie obce

Kompetencie obce (t.j. právomoc a pôsobnosť obce sú dané:

- Ústavou Slovenskej republiky (najmä čl. 64 – 71)
- Zák. SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
- Platnou právnou úpravou SR
- Všeobecne záväznými nariadeniami obce na úseku samosprávnych činností (čl. 71 ods. 2 Ústavy SR)

Organizačná štruktúra obce

Súčasným zriadením verejnej správy a administratívy reprezentuje obecný úrad. Obecný úrad je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu obce Ďapalovce. Obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu obce, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom. Obecné zastupiteľstvo má 5 poslancov, ktorí sú volení obyvateľmi obce na obdobie 4 rokov. Obec má zriadenú obecnú komisiu - Komisia pre ochranu verejného záujmu.

Členovia komisie pre ochranu verejného záujmu sú :

- Dušan Goffa
- Jozef Krivda
- Stanislav Majerník
- Jozef Mitalčák
- Marek Zeleňák

Najvyšším výkonným orgánom obce je starosta, ktorého volia obyvatelia obce na 4 roky.

Nasledujúca tabuľka prezentuje príslušnosť obyvateľov k jednotlivým úradom špecializovanej štátnej správy

Tabuľka 38 Príslušnosť obyvateľov k úradom ŠŠS

Sídlo matričného úradu	Holčíkovce
Sídlo pracoviska daňového úradu	Vranov nad Topľou
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Vranov nad Topľou
Sídlo Okresného súdu	Vranov nad Topľou
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Vranov nad Topľou
Sídlo pracoviska okresného úradu	Vranov nad Topľou
Sídlo Okresného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Vranov nad Topľou
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia	Vranov nad Topľou

Zdroj: obec Ďapalovce

1.1.16 EX ANTE HODNOTENIE

Samospráva identifikovala projekty, ktoré plánuje realizovať v Programovom období 2013 2020 s výhľadom do roku 2022 v jednotlivých oblastiach. Realizáciou týchto projektov dôjde k zatraktívneniu územia obce a zvýšenie úrovne poskytovaných služieb pre obyvateľov a návštevníkov obce.

Oblasť sociálna:

- Príprava priestorov pre stretávanie sa občanov v dôchodkovom veku
- Vznik mobilných odborných jednotiek
- Zabezpečenie stravovania pre dôchodcov a sociálne odkázaných
- Výstavba centra pre mládež / matky s deťmi
- Rekonštrukcia a vybavenie predškolských zariadení
- Rekonštrukcia a vybavenie školských zariadení
- Podpora záujmovej činnosti v mimoškolských zariadeniach
- Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení
- Rekonštrukcia a modernizácia školskej športovej infraštruktúry
- Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry
- Podpora organizácie športových podujatí v obci
- Výstavba prírodného amfiteátra
- Rozšírenie a vybavenie obecnej knižnice
- Organizácia pravidelných a nových kultúrnych podujatí v obci
- Vytvorenie podmienok pre propagáciu obce
- Vytvorenie podmienok pre organizačné zabezpečenie kultúrnych podujatí v obci

- Vytvorenie partnerstiev na regionálnej a nadregionálnej úrovni

Oblasť hospodárska:

- Aktualizácia webovej stránky obce
- Propagačná činnosť v cestovnom ruchu
- Podpora vytvárania a udržiavania zaujímavých a nových atraktivít v obci
- Podpora získavania zamestnania, samozamestnania vo vidieckych oblastiach
- Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií
- Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel v regióne
- Výstavba a dostavba parkovísk
- Výstavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách
- Výstavba a rekonštrukcia lávok a mostov
- Vybudovanie vodovodnej siete
- Rekonštrukcia verejného osvetlenia
- Rekonštrukcia obecného rozhlasu
- Výstavba kanalizačnej siete
- Zvýšenie bezpečnosti v obci
- Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice

Oblasť environmentálna:

- Zabezpečiť a rozšíriť separáciu komunálneho odpadu
- Rekultivácia čiernych skládok
- Výstavba zberného dvora
- Zabezpečiť znížovanie produkcie emisií
- Zabezpečenie dostatočného množstva pitnej vody pre občanov obce
- Výstavba proti záplavovým opatrení
- Revitalizácia a úprava korýt vodných tokov
- Výstavba ČOV
- Výsadba a revitalizácia oddychových zón v obci

- Zvýšenie gramotnosti obyvateľov v oblasti ochrany ŽP

Predpokladaná finančná hodnota jednotlivých plánovaných projektov a aktivít v rámci projektov sa nachádza vo finančnej časti tohto Programu rozvoja obce.

1.2 ANALÝZY VONKAJŠIEHO PROSTREDIA

Obec Ďapalovce je súčasťou Prešovského samosprávneho kraja. Prešovský kraj má v rámci Slovenskej republiky najvyššiu pôrodnosť a najvyšší prirodzený prírastok obyvateľstva. Vplyvom migrácie je však celkový prírastok obyvateľstva len druhý najvyšší v SR. V poslednom období dochádza k úbytku populácie v predproduktívnom veku a nárastu populácie v produktívnom a poproduktívnom veku.

Prešovský samosprávny kraj patrí medzi kraje ktoré zaostávajú za rozvojom ostatných slovenských regiónov ako aj regiónov EU. Jeho úroveň HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily nedosahuje ani 40 % úrovne v súčasných krajinách EU. A aj keď náskok sa postupne znižuje, toto znižovanie je mierne a pri súčasných tempách rastu by hospodárstvo Prešovského kraja dosiahlo hladinu Európskej únie až v roku 2259.

Prešovský kraj sa na tvorbe celoštátneho hrubého produktu (HDP) podieľa objemom 9 čo je najmenší podiel zo všetkých krajov Slovenska.

Najvýznamnejším odvetvím hospodárstva Prešovského kraja je obchodná činnosť, ktorej sa v regióne venuje najviac podnikateľských subjektov. K významným hospodárskym odvetviam patrí aj spracovateľský priemysel, predovšetkým potravinársky, založený na poľnohospodárskej produkcii, odevný, textilný, drevospracujúci priemysel. V priemysle Prešovského kraja je zamestnaných približne 34 % ekonomický aktívneho obyvateľstva.

1.2.1 CHARAKTERISTIKA ŠPECIFICKÝCH STRÁNOK REGIÓNU

Prešovský kraj je územím s veľkým prírodným potenciálom, množstvom historických pamiatok, ľudovou architektúrou a folklórom. Uvedené skutočnosti vytvárajú predpoklad pre rozvoj cestovného ruchu v regióne. Obec Ďapalovce leží medzi mestami Vranov nad Topľou a Stropkov a neďaleko miest Prešov a Košice. Vzhľadom na blízkosť spomínaných miest a blízkosť vodnej nádrže Domaša ako aj na potenciál, ktorý má tento región v oblasti cestovného ruchu, sú tu ešte veľké rezervy v oblasti poskytovania hotelových a reštauračných služieb. Ich podiel na tržbách kraja dosahuje len 0,6 %. Veľkou výhodou priemyslu v kraji je jeho diverzifikácia.

Prešovský kraj je známy ako región plný turistických atrakcií. Je to región kúpeľov s vyše 400 minerálnymi a termálnymi prameňmi. Viac ako štvrtina všetkých kultúrnych pamiatok Slovenska sa nachádza práve na území Prešovského samosprávneho kraja. Okrem národných kultúrnych pamiatok v samotnom Prešove (detailne rozpísané v Podpornom dokumente) možno spomenúť mesto Bardejov s historickým centrom zapísaným v zozname svetového dedičstva UNESCO, Spišskú Kapitulú (UNESCO), stredoveké mesto Levoča s najvyšším dreveným oltárom na svete, jedinečný mestský hrad v Kežmarku, hrad Stará Ľubovňa zo 14-teho storočia, 26 drevených kostolíkov datovaných od 15-teho storočia, unikátne Opáľové bane v Dubníku, odkiaľ pochádza najväčší opál na svete, prešovské solné bane Solivary s technológiou zo 16. storočia, či Múzeum moderného umenia Andyho Warhola v Medzilaborciach.

V rámci rozlohy SR má Prešovský kraj rozlohu 18,3 %. Napriek tomu, že podiel Bratislavského, Trnavského, Trenčianskeho a Nitrianskeho kraja predstavuje súhrne iba 34,8 % podiel na území SR, v týchto krajoch žije viac ako 46 % obyvateľstva. Najhustejšie obývaným krajom SR je Bratislavský s hustotou obyvateľstva 301 obyvateľov na km² a najnižšia hustota obyvateľstva je v Banskobystrickom kraji (70 obyvateľov na km²) a Prešovskom kraji (70 obyvateľov na km²).

Z celkového počtu sídiel tvoria až 92,9 % sídla do 1 999 obyvateľov, z ktorých najmä v horských a podhorských oblastiach prevládajú malé vidiecke sídla. Štruktúra osídlenia sa vyznačuje veľkou početnosťou malých obcí, najmä v severnej a severovýchodnej polohe. Značná časť obcí (63), čo predstavuje 9,47 %, nedosahuje veľkostnú kategóriu 100 obyvateľov. 23 sídiel má štatút mesta.

Kraj sa rozprestiera v smere západ – východ. Dĺžkou 250 km približné trikrát prekonáva svoju šírku. Prešovský kraj má spoločné hranice s dvoma samostatnými štátmi, Poľskom (360 km), Ukrajinou (38 km) a s tromi slovenskými kraji, Košickým, Banskobystrickým a Žilinským samosprávnym krajom.

Povrch Prešovského kraja je výrazne členitý, s pomerne vysokými horami, z ktorých najvyššie sú Vysoké Tatry. Nachádza sa tu najvyššie položené mesto na Slovensku – 2 655 m vysoký Gerlachovský štít. Z celkovej výmery kraja 899 761 ha zaberá lesná pôda 49,1 %.

V bohatej a pestrej prírode Prešovského kraja sa nachádza množstvo chránených území. Najcennejšie sú národné parky – Tatranský národný park, Pieninský národný park a Národný park Poloniny, v juhozápadnom cípe zasahuje do územia kraj časť Národného parku Nízke Tatry.

Vo vekovej štruktúre je pre viaceré okresy Prešovského kraja, v porovnaní s ostatnými kraji a okresmi SR typický nadpriemerný podiel obyvateľstva v predproduktívnom a v produktívnom veku. Tento jav je charakteristický najmä v okresoch s vysokým podielom rómskeho obyvateľstva. V pohlavnej štruktúre obyvateľstva Prešovského kraja mierne prevládajú ženy (50,8 %).

Územie prešovského kraja je národnostne nehomogénne. Viac ako 9/10 predstavuje obyvateľstvo slovenskej národnosti. Najpočetnejšími menšinami sú rusínska a ukrajinská.

Z hľadiska medzinárodnej dopravy má Prešovský kraj významnú polohu na sever – juh, ale aj východ – západ. Prechádza ním dôležitý hlavný severný cestný koridor Bratislava – Žilina – Poprad – Prešov – Košice, v smere sever – juh východný medzinárodný koridor Poľsko – Stará Ľubovňa- Prešov a Poľsko – Svidník- Prešov, ktorý pokračuje po spoločnej trase do Košíc a Maďarska.

Čo sa týka leteckej dopravy na území regiónu je medzinárodné letisko Poprad, ktoré slúži hlavne pre región Tatier a ďalšie časti kraja majú letecké spojenie z medzinárodného letiska Košice.

Železničné trate medzinárodného, resp. celoštátneho významu sú Žilina – Košice – Medzilaborce a Plaveč – Prešov – Košice.

Verejnú autobusovú dopravu zabezpečujú linky Slovenskej autobusovej dopravy a linky súkromných dopravcov.

Kľúčové charakteristiky pre ďalší ekonomický rozvoj regiónu:

a) zaostávajúce miestne hospodárstvo

Príčiny zaostávania je možné rozdeliť do niekoľkých skupín:

1. Nízka produktivita práce v sektoroch priemyslu a služieb
2. Nízka miera využitia pracovných síl vzhľadom na vysokú nezamestnanosť
3. Efektívnejšiemu rozvoju hospodárstva regiónu bráni aj nedostatočne vybudovaná infraštruktúra dopravných rýchlostných komunikácií

b) nevyužitý rozvojový potenciál

Územie Prešovského samosprávneho kraja poskytuje veľký potenciál rozvoja a je schopný zvyšovať konkurencieschopnosť jeho hospodárstva. Medzi najsilnejšie stránky regiónu patria:

- 1, Bohaté prírodné a kultúrno-historické danosti krajiny
- 2, Strategická poloha na hranici troch krajín a v hraničnom pásme EÚ
- 3, Mladá pracovná sila
- 4, Priaznivé klimatické prostredie a pôdne pomery
- 5, Výdatné zásoby minerálnych a liečivých prameňov a geotermálnych prameňov

c) únik mozgov

Stálym a pretrvávajúcim javom v regióne je dlhodobé vystahovávanie sa miestnych obyvateľov, ktoré súvisí s nízkou atraktivitou existujúcich pracovných miest a nízkou priemernou mzdou. Preto dochádza k problémom s udrzaním kvalifikovanej pracovnej sily.

d) sociálne napätie

Sociálne napätie v marginalizovaných skupinách obyvateľstva ide ruka v ruke so zaostávajúcim hospodárstvom. Problémom je aj regionálne rozmiestnenie a dostupnosť zariadení sociálnych služieb najmä ide o penzióny a domovy dôchodcov.

e) znečistenie životného prostredia

Životné prostredie Prešovského kraja, predovšetkým jeho juhovýchodná časť, patrí k najviac znečisteným oblastiam na Slovensku. Oveľa dôležitejšie je, že toto znečistenie rastie a môže ohroziť ekologickú stabilitu. Aktuálnym problémom Prešovského kraja je aj neustále ohrozenie ničivými záplavami.

1.2.2 IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ

Sociálne faktory

Prešovský kraj patrí medzi najchudobnejšie regióny Slovenska. Napriek rastu jeho hrubého regionálneho produktu stále výrazne zaostáva za priemerom EÚ. Podiel Prešovského kraja na celkovom hrubom domácom produkte sa v posledných rokoch pohybuje medzi 8,5 – 9 %, čo je najnižší podiel zo všetkých krajov. Región je charakteristický vysokou nezamestnanosťou a nízkym podielom kvalifikovanej pracovnej sily. Štruktúra ekonomicky aktívneho obyvateľstva je oproti ostatným krajom Slovenska charakteristická vyšším podielom osôb s ukončeným a neukončeným základným vzdelaním. Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Prešov dosahovala ku koncu roka 2014 hodnotu 14,8 %, čo je o 2,5 percentuálneho bodu viac ako miera evidovanej nezamestnanosti

za Slovensko ako celok. Spomedzi evidovaných UoZ je v kraji vysoký podiel uchádzačov s ukončeným stredným odborným vzdelaním a úplným stredným odborným vzdelaním. Významnú časť evidovaných UoZ tvoria osoby s ukončeným základným vzdelaním a bez ukončeného základného vzdelania.

Demografické starnutie populácie v regióne vytvára tlak na zvyšovanie kvality a kapacity sociálnych služieb, najmä pre obyvateľov v poproduktívnom veku.

Technické a ekonomické faktory

Priemysel v kraji je rôznorodý, nie je výrazne zameraný na niektoré konkrétne výrobné odvetvia. Dôležitými priemyselnými odvetviami sú kovospracujúci, drevospracujúci, potravinársky, elektrotechnický, strojársky, chemický, textilný a odevný priemysel. Priemysel je koncentrovaný predovšetkým v okresných mestách. Významnými podnikmi pôsobiacimi v okolí obce sú Tatravagónka v Poprade. V rámci regiónu sa rozvíja aj oblasť stavebníctva.

Na území kraja pôsobí viac ako 16 tisíc firiem zameraných na tvorbu zisku a 55,5 tisíc súkromne podnikajúcich fyzických osôb (živnostníkov, vrátane fyzických osôb podnikajúcich na základe iného ako živnostenského zákona). Svoju činnosť orientujú hlavne do odvetví stavebníctva, obchodu a priemyselnej výroby. Podľa počtu zamestnancov je 95 % firiem zaradených medzi malé podniky (do 49 zamestnancov), 1,6 % medzi stredné (od 50 - 249 zamestnancov) a 0,3 % medzi veľké podniky (nad 250 zamestnancov). Napriek tomu, že v kraji prevažujú malé a stredné podniky, ich počet je stále veľmi nízky a rovnako je nízka aj ich konkurencieschopnosť.

Z hľadiska odvetvovej štruktúry výroby má poľnohospodárstvo v Prešovskom kraji menej významné postavenie. Význam poľnohospodárstva spočíva predovšetkým v iných efektoch jeho pôsobenia na regionálny rozvoj. V rámci nich dôležitú úlohu má najmä krajinotvorný a ekologický efekt a rozvoj vidieka.

Environmentálne faktory

Medzi hlavné globálne ekologické problémy patria: znečisťovanie životného prostredia (ovzdušia, vôd a pôdy).

Ovzdušie

V Prešovskom kraji bolo v roku 2008 evidovaných v databáze NEIS 1622 veľkých a stredných znečisťovateľov ovzdušia. V roku 2008 došlo v porovnaní s predchádzajúcim obdobím na území Prešovského kraja k zníženiu emisií všetkých základných znečisťujúcich látok okrem TOC.

Voda

Územie prešovského kraja prináleží k horným častiam povodia riek Laborca, Ondavy s Topľou, Torysy, Hornádu a k povodiu Popradu a Dunajca. Z celkového počtu obyvateľov Prešovského kraja je na verejne vodovody napojených 78% obyvateľov kraja.

Pôda

Prevažná časť územia disponuje stredne kvalitným pôdnym fondom. Jeho využitie je limitované množstvom atmosférickej vlhky vo vegetačnom období. Významná časť poľnohospodárskej pôdy (30 až 50%) je ohrozená, alebo potenciálne ohrozená vodnou eróziou (predovšetkým hornaté časti kraja). Hlavnou príčinou je nadmerný rast výmery ornej pôdy na úkor voči erózií podstatne odolnejším pasienkom, lúkam, podmáčaným plochám; zavedením veľkoblkových pôdy, odstraňovaním medzí, vetrolamov a terás.

Medzi ďalšie ekologické problémy v európskom a celosvetovom meradle patrí poškodzovanie zdravia ľudí, populačná explózia, kyslé dažde, skleníkový efekt, zväčšovanie ozónovej diery, znižovanie tvorby kyslíka, ohrozenie biodiverzity, úbytok a znehodnocovanie pôdy, úbytok lesov, nadmerné čerpanie nerastných zdrojov, nárast objemu odpadov a problémy s ich odstraňovaním. Najnápadnejším prejavom klimatickej zmeny je globálne otepľovanie. Popri čoraz častejších extrémnych prejavoch počasia (vlny horúčav, dlhšie trvajúce intenzívnejšie sucha, silnejšie a prudšie búrky, povodne a pod). Významným dôsledkom klimatickej zmeny bude ústup horských ľadovcov, častejší výskyt nebezpečných poveternostných javov. Súčasná klimatická a energetická politika EÚ sa zameriava na 3 ciele: zníženie emisií skleníkových plynov, zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov a úsporu primárnej energetickej spotreby.

STEEP faktory

V analýze vonkajšieho prostredia bola použitá STEEP analýza, ktorá posudzuje vonkajšie faktory v jednotlivých oblastiach. Ide o problémy na krajskej a celoštátnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj. Zmeny, ktoré v spoločnosti neustále prebiehajú tieto faktory neustále ovplyvňujú a preto ich nemožno posudzovať oddelene.

Tabuľka 39 STEEP analýza

STEEP faktory		
Sociálna oblasť	Hospodárska oblasť	Environmentálna oblasť
Sociálne faktory	Technologické a ekonomické faktory	Environmentálne faktory
• Demografické zmeny • Zmeny v životnom štýle • Oslabovanie tradičných hodnôt v rodine	• Rýchle tempo inovácií technológií • Postupná informatizácia spoločnosti • Ekonomická kríza • Nedostatočná kvalita podnikateľského prostredia v SR • Slabá ekonomická	• Globálne ekologické problémy • Hrozba zmeny klímy a jej dôsledkov • Klimatická a energetická politiky štátu a EÚ

	výkonnosť PSK	
--	---------------	--

Zdroj: Vlastný zdroj

K STEEP analýze ešte patri aj analýza politických faktorov (analýza týchto faktorov je uvedená len informatívne nakoľko celý PHSR je spracovávaný v troch oblastiach: sociálne, hospodárskej a environmentálnej). Politické faktory sú dané najmä vstupom SR do NATO a EÚ v roku 2004, Schengenského priestoru v roku 2007, zavedením eura v roku 2009, globalizáciou ekonomiky a životného štýlu. Na zmiernenie dopadov ekonomickej krízy sú prijímané politické rozhodnutia v oblasti znižovania verejných výdavkov a zvyšovanie príjmov do štátneho rozpočtu, čo negatívne ovplyvňuje podnikanie i aktivity samospráv. Rozpočet Samosprávneho kraja je nižší v podobe nižších príjmov z podielových daní čo sa následne prejavuje v oblasti financovania školstva a sociálnych služieb. U obyvateľstva je možné badať nízku dôveryhodnosť hlavne v oblasti justície a korupčného správania sa vo verejnej správe.

1.3 ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA

Na základe analytickej časti Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce boli spracované SWOT analýzy a to pre:

- Oblasť sociálnu,
- oblasť hospodársku,
- oblasť environmentálnu.

Ich spracovaním sme získali nástroje potrebné na vypracovanie strategickkej časti Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Vyhodnotili sme silné a slabé stránky ako aj príležitosti a ohrozenia, ktoré sa týkajú danej oblasti. Silné a slabé stránky pomenúvajú súčasný stav riešenej problematiky v samospráve z hľadiska vnútorných faktorov – „čo je v súčasnosti v území pozitívne a negatívne“. Príležitosti a ohrozenia vyjadrujú predpoklad vplyvu vonkajších faktorov na formovanie územia.

Tabuľka 40 SWOT analýza pre Sociálnu oblasť

Silné stránky	Slabé stránky
✓ Blízkosť okresných miest a krajského mesta s množstvom odborných lekárskeho zariadení ✓ Zabezpečená opatrovateľská služba pre občanov ✓ Decentralizácia služieb zo štátu na obec ✓ Existujúce zariadenie pre seniorov v obci ✓ Blízkosť spádovej obce ✓ Existencia predškolského zariadenia (materská škôlka) ✓ Existencia základnej školy ročníky 1. – 4. ✓ Dobre fungujúca mimoškolská činnosť ✓ Existencia spoločnej školskej jedálne s kuchyňou	✓ Nedostatok všeobecných a odborných lekárov a zdravotníckych pracovníkov ✓ Nízka miera plánovania služieb ✓ Nedostatočná spolupráca medzi poskytovateľom služieb a rodinnými príslušníkmi ✓ Dlhodobé neriešené stavy údržby budov a zariadení ✓ Dlhodobé neriešený stav materiálneho technického zabezpečenia ✓ Nedostatočne materiálne technické vybavenie predškolského zariadenia pre deti od 3 rokov ✓ Zlý technický stav budovy predškolského

✓ Existujúce športové plochy ✓ Blízka dostupnosť stredných odborných škôl ✓ Blízka dostupnosť vysokých škôl a univerzít ✓ Existencia kultúrneho domu v obci ✓ Existencia obecnej knižnice ✓ Pravidelné organizovanie kultúrno-spoločenských akcií v obci ✓ Existencia spolkov a záujmových združení ✓ Existencia športovísk v obci	- zariadenia (materská škôlka) ✓ Nedostatočné materiálo technické vybavenie predškolského zariadenia (materská škôlka) ✓ Zlý technický stav budovy základnej školy ✓ Nedostatočné materiálo technické vybavenie základnej školy ✓ Nedostatočné materiálo technické vybavenie školskej jedálne a kuchyne ✓ Zlé materiálo technické zabezpečenie športovísk v areáli školy ✓ Nedostatočná modernizácia služieb obecnej knižnice s absenciou verejného internetu ✓ Absencia spolkov a záujmových združení v obci ✓ Absencia priestorov pre voľnočasové aktivity občanov obce ✓ Absencia prírodného amfiteátra v obci ✓ Zlé materiálo technické zabezpečenie športovísk v obci ✓ Absencia športových klubov v obci ✓ Vysoká miera nezamestnanosti ✓ Strata pracovných návykov ✓ Nízka mobilita a adaptabilita ✓ Vysoká sociálna odkázanosť
Príležitosti	Ohrozenia
✓ Vytváranie nových pracovných príležitostí ✓ Možnosť použitia 2% daní daňových subjektov na prioritné potreby zdravotníctva ✓ Rozšírenie služieb v oblasti zdravotníctva ✓ Rozvoj nových druhov sociálnych služieb ✓ Zakladanie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby ✓ Možnosť Výstavby a rekonštrukcie vhodných priestorov pre poskytovanie sociálnych služieb ✓ Dosiahnutie vyššieho stupňa individuálneho rozvoja a samostatnosti klientov v súlade s ich potrebami a záujmami ✓ Zmeny v legislatívnej oblasti ✓ Rekonštrukcia školskej infraštruktúry	✓ Nedostatok finančných prostriedkov ✓ Nedostatočný záujem kvalifikovaného personálu poskytovať zdravotnú starostlivosť a služby s tým spojené ✓ Rast počtu obyvateľov v poproduktívnom veku ✓ Zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva ✓ Nedostatočná legislatívna úprava ✓ Nedostatočne vybudovaná sieť poskytovania komplexných sociálnych služieb ✓ Nedostatočné využívanie finančných prostriedkov z rôznych zdrojov financovania ✓ Nedostatok finančných prostriedkov na údržbu kultúrnych zariadení ✓ Pokles výdavkov na preventívnu

v obci / regióne ✓ Zvyšovanie kompetencií zamestnancov v školstve ✓ Zefektívnenie spolupráce s krajským mestom na regionálnej úrovni ✓ Rozšírenie ponuky mimoškolských aktivít pre žiakov základných škôl ✓ Dobudovanie a vybavenie športových, športovo-rekreačných a oddychových plôch v obci ✓ Skvalitnenie existujúcich areálov a doplnenie nových areálov pre potreby obyvateľov obce ✓ Možnosť získania finančných prostriedkov ✓ Podpora talentov v oblasti športu ✓ Lepšia koordinovanosť a propagácia kultúrnych aktivít v obci ✓ Rekonštrukcia budovy domu kultúry, knižnice a dovybavenie ✓ Obnova a doplnenie knižničného fondu	zdravotnú starostlivosť ✓ Nízka úroveň zdravia u niektorých skupín obyvateľstva ✓ Nízke povedomie obyvateľstva v oblasti zdravotnej prevencie ✓ Úbytok obyvateľstva v kategóriách predškolského a školského veku ✓ Nedostatok záujmu obyvateľov o využívanie predškolských a školských zariadení v obci ✓ Znižujúci sa počet záujemcov o mimoškolské aktivity ✓ Nezáujem obyvateľstva a voľnočasové aktivity ✓ Vplyv nežiaducich javov na deti a mládež ✓ Nedostatok finančných prostriedkov na údržbu existujúcich športových objektov ✓ Nedostatočne materiálne zabezpečenie a podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhov športov ✓ Nezáujem o organizovanie kultúrnych a spoločenských podujatí v obci ✓ Nezáujem obyvateľov o prácu v spolkoch ✓ Pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície
---	--

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 41 SWOT analýza pre Hospodársku oblasť

Silné stránky	Slabé stránky
✓ Ponuka zaujímavých turistických atrakcií ✓ Vhodné prírodné podmienky na rozvoj turistiky a cykloturistiky ✓ Predpoklady rozvoja pešej turistiky ✓ Predpoklady rozvoja cykloturistiky ✓ Predpoklady rozvoja agroturistiky ✓ Blízkosť turistických atrakcií, historických pamiatok a rekreačných oblastí ✓ Záujem o zvyšovanie vzdelania a rekvalifikáciu ✓ Dostatok vzdelávacích inštitúcií v regióne ✓ Bohatá tradícia remesiel ✓ Záujem o podnikanie obyvateľov obce ✓ Dostatok kvalifikovanej vzdelanej pracovnej sily ✓ Dostatok lacnejšej pracovnej sily – ochota pracovať za nižšiu mzdu ✓ Nárast podnikateľských subjektov v sektore malého a stredného podnikania ✓ Záujem o podnikanie v agrosektore ✓ Záujem kvalifikovanej pracovnej sily o prácu v regióne ✓ Pokrytie signálom všetkých mobilných operátorov ✓ Dobré napojenie na cesty I. triedy ✓ Dobré napojenie na medzinárodnú cestnú sieť ✓ Kvalitná sieť miestnych komunikácií ✓ Vybudovaná miestna komunikácia k novej IBV ✓ Dostatočná kapacita trafostaníc ✓ Rozvody elektrickej rozvodnej siete ✓ Rozvody elektrickej rozvodnej siete k novej IBV ✓ Spracovaná projektová dokumentácia k vybudovaniu technickej infraštruktúry v obci	✓ Slabá ponuka reštauračných služieb ✓ Neexistujúce služby cestovného ruchu ✓ Absencia turistických chodníkov ✓ Absencia informačných služieb a propagačného materiálu ✓ Absencia turistických informačných tabúl ✓ Nevybudovaný jednotný informačný systém ✓ Nevyužívanie prírodného potenciálu pre cestovný ruch ✓ Nedobudované a neoznačené turistické chodníky, cykloturistické a bežecké trasy ✓ Nezáujem o zvyšovanie vzdelania a rekvalifikáciu ✓ Nedostatok vzdelávacích inštitúcií v regióne ✓ Slabá tradícia tradičnej remeselníckej výroby ✓ Malý záujem o podnikanie ✓ Nedostatok lacnejšej pracovnej sily ✓ Nedostatok kvalifikovanej vzdelanej pracovnej sily ✓ Nedostatok podnikateľských subjektov v sektore malého a stredného podnikania ✓ Nezáujem o podnikanie v agrosektore ✓ Odchod kvalifikovanej pracovnej sily z regiónu ✓ Nedostatok pracovných príležitostí v obci a regióne ✓ Nedostatočne rozvinutá sieť základných a doplnkových služieb ✓ Nutnosť dochádzania za službami ✓ Nedostatočné pokrytie mobilnými operátormi ✓ Chýbajúca prevádzka Slovenskej pošty a.s. ✓ Nedostatočné napojenie na cestu I. triedy ✓ Absencia pripojenia na medzinárodnú cestnú sieť ✓ Nedostatočná kvalita miestnych komunikácií

	✓ Absencia miestnych komunikácií k novej IBV ✓ Absencia chodníkov pre peších ✓ Nevybudovaný prívod zemného plynu ✓ Chýbajúce rozvody zemného plynu
Príležitosti	Ohrozenia
✓ Vytvorenie nových pracovných príležitostí ✓ Rozvoj spolupráce s regionálnymi informačnými centrami ✓ Možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU ✓ Podpora malých a stredných podnikateľov oblasti CR zo strany štátu ✓ Výstavba turistických chodníkov ✓ Výstavba náučných turistických chodníkov ✓ Výstavba cyklotrás ✓ Zakladanie partnerstiev v oblasti cezhraničnej spolupráce v oblasti CR ✓ Vytvorenie vhodných ubytovacích kapacít ✓ Rozvoj nových netradičných foriem podnikania ✓ Podpora organizovania kurzov celoživotného vzdelávania obyvateľstva ✓ Spolupráca so vzdelávacími inštitúciami v regióne ✓ Záujem obyvateľov o tradičné remesla a ich obnova ✓ Propagácia podnikania ✓ Poskytovanie stimulov pre začiatok podnikania ✓ Zakladanie obecných podnikov ✓ Lacná pracovná sila v regióne ✓ Vytváranie nových pracovných miest ✓ Podpora vytvárania vhodných podmienok pre rozvoj služieb ✓ Zvýšenie pokrytia signálom mobilných operátorov ✓ Posilnenie a rozvoj ďalších dátových služieb ✓ Výstavba ciest a diaľničných úsekov ✓ Zvyšovanie bezpečnosti cestnej dopravy ✓ Podpora mladých rodín výstavbou	✓ Nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj CR v obci a regióne ✓ Nepripravenosť obyvateľstva a obci na poskytovanie služieb v oblasti cestovného ruchu ✓ Malá miera podpory miest a obci zo strany štátu ✓ Nevýhodné podmienky čerpania finančných prostriedkov z fondov EU ✓ Zlé postavenie Slovenska a regiónov na trhu CR ✓ Vysporiadanie pozemkov pod cyklistickými chodníkmi, náučných chodníkov a turistických chodníkov ✓ Stavebné a legislatívne prekážky ✓ Nezáujem občanov o výstavbu cyklistických chodníkov, náučných chodníkov a turistických chodníkov ✓ Nevyhovujúce podmienky pre organizovanie kurzov celoživotného vzdelávania ✓ Nedostatok kvalifikovaného školiaceho personálu pri organizovaní vzdelávania obyvateľov ✓ Nezáujem vzdelávacích inštitúcií o školiacu činnosť ✓ Pokles záujmu o tradičné remesla ✓ Nedostatok remeselníkov venujúcich sa tradičným remeslám ✓ Vysoká konkurencia v podnikateľskom sektore ✓ Neochota investorov o podnikateľské aktivity v regióne ✓ Vysoké počiatkové vstupné náklady pri podnikaní ✓ Globálne presuny výroby z dôvodu lacnejšej pracovnej sily ✓ Neprispôsobenie sa časti pracovnej sily

nájomných bytov a možnosťou novej IBV ✓ Výstavba celkovej infraštruktúry k novej IBV ✓ Pripojenie obce na rozvod zemného plynu ✓ Zvýšenie počtu prípojok zemného plynu v obci ✓ Výstavba nových vodovodných rozvodov v obci ✓ Zvýšenie počtu vodovodných prípojok ✓ Výstavba nových kanalizačných rozvodov ✓ Zvýšenie počtu kanalizačných prípojok	požiadavkám na trhu práce ✓ Nezaujem obyvateľstva o poskytované služby ✓ Členitosť terénu a zlá geografická poloha ✓ Vysoká zaťaženosť ciest nákladnou prepravou ✓ Zhoršujúci sa stav miestnych komunikácií ✓ Zvýšenie hlučnosti a prašnosti na cestách ✓ Nevysporiadané pozemky pre výstavbu nájomných bytov a novej IBV ✓ Nedostatok stavebných pozemkov pre záujemcov o IBV ✓ Nedostatok finančných prostriedkov na vybudovanie infraštruktúry k novej IBV
---	---

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 42 SWOT analýza pre Environmentálnu oblasť

Silné stránky	Slabé stránky
✓ Kvalitné životné prostredie ✓ Vybudovaná ČOV ✓ Dostatočná kapacita ČOV ✓ Dostatočná kapacita kanalizačnej siete ✓ Dostatočné pripojenie na kanalizačnú sieť ✓ Vybudovaná kanalizačná sieť na splaškovú vodu ✓ Vybudovaná sieť rozvodov pitnej vody ✓ Dostatočná kapacita rozvodov pitnej vody pre domácnosti ✓ Vybudovaná kanalizácia na odvod dažďovej vody ✓ Vypracovaný program odpadového hospodárstva ✓ Vybudovaný zberný dvor na TKO ✓ Zavedený separovaný zber komunálneho odpadu ✓ Zrealizovaná regulácia brehov rieky/potoka ✓ Zrealizovaná výsadba drevín na brehu vodného toku ✓ Zrealizované protierózne opatrenia	✓ Výskyt znečisťovateľov ŽP ✓ Nedostatočná kapacita ČOV ✓ Nedostatočná kapacita kanalizačnej siete ✓ Nedostatočné pripojenie na existujúcu kanalizačnú sieť ✓ Nevybudovaná kanalizačná sieť na splaškovú vodu ✓ Nevybudovaná sieť na rozvod pitnej vody ✓ Nevybudovaná kanalizácia na odvod dažďovej vody ✓ Nedostatočná kapacity kanalizačnej siete na odvod dažďovej vody ✓ Nevypracovaný program odpadového hospodárstva ✓ Nevybudovaný zberný dvor na TKO ✓ Absencia obecného kompostoviska ✓ Absencia separovaného zberu komunálneho odpadu ✓ Chýbajúca regulácia vodných tokov ✓ Absencia zelene spevňujúcej brehy vodného toku ✓ Absencia protieróznych opatrení
Príležitosti	Ohrozenia
✓ Zvyšovanie povedomia obyvateľstva o ochrane životného prostredia ✓ Regulácia korýt vodných tokov a revitalizácia ich okolia ✓ Možnosti čerpania finančných prostriedkov z EU ✓ Odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd ohrozujúcich zdroje vody ✓ Rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby ✓ Výsadba zelených zón v obci ✓ Výstavba obecného kompostoviska ✓ Výstavba zberného dvora pre separovaný zber ✓ Zabezpečiť efektívny separovaný zber v obci	✓ Nedostatok finančných prostriedkov ✓ Výskyt čiernych skládok v blízkosti zdrojov pitnej vody ✓ Zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva ✓ Znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia ✓ Tlak na ŽP a pôvodnú krajinu, urbanizácia krajiny ✓ Radikalizácia zmien v ŽP na miestnej a globálnej úrovni ✓ Rozvoj priemyselných odvetví s negatívnym dopadom na kvalitu ŽP ✓ Nárast množstva vyvázaných odpadov ✓ Nízka disciplína obyvateľstva a podnikov narábajúcimi s odpadmi ✓ Neriešenie problémov existencie

✓ Rozšírenie environmentálnej výchovy u detí predškolského a školského veku	čiernych skládok
--	------------------

Zdroj: vlastné spracovanie

2. STRATEGICKÁ ČASŤ

Hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja je podľa zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja: odstraňovať alebo zmiernovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja. Strategickým cieľom **Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja** obce je trvalo udržateľný rozvoj obce s využitím miestneho potenciálu – ekonomického, ľudského a environmentálneho.

2.1 VÍZIA OBCE

„Chceme, aby obec Ďapalovce do roku 2022 bola obcou:

- s vysokou konkurencieschopnosťou
- s moderným školstvom, prispôsobeným súčasným podmienkam trhu práce
- s rozvinutým cestovným ruchom
- s dokončenou modernou infraštruktúrou
- s rozvinutými službami pre občanov
- ktorá podporuje kultúru a šport a pripravuje kultúrne a športové podujatia pre obyvateľov aj návštevníkov obce
- ktorá podporuje trvalo udržateľný rozvoj a ochranu životného prostredia.“

2.2 SOCIÁLNA OBLASŤ

V sociálnej oblasti sa obec zameriava na zvýšenie kvality života obyvateľov prostredníctvom podpory služieb pre obyvateľov. Obec chce vytvárať optimálne podmienky pre rozvoj kultúry, všestranne podporovať všetky oblasti kultúrneho života a poskytovať platformu pre vzájomnú komunikáciu a koordináciu významných podujatí. Cieľom je aj podpora športových podujatí – podpora rozvoja telesnej kultúry, podporovať útvary talentovanej mládeže, a športové kluby v obci. Zlepšenie možnosti voľno-časových športových aktivít detí, mládeže a dospelých podporujúcich zdravý životný štýl. V oblasti vzdelania je snahou dosiahnuť kompatibilitu vzdelania a kvalifikácie s požadovanou úrovňou EÚ a vytvorenie systému riadenia výchovy a vzdelávania v nových podmienkach.

V oblasti vzdelávania je cieľom obce **zlepšiť kvalitu vzdelávania** prostredníctvom údržby budovy Základnej školy a materskej školy.

Zlepšenie **podmienok na integráciu vo výchove a vzdelávaní** chce obec dosiahnuť prostredníctvom modernizácie materiálno-technického vybavenia školy, ako aj prostredníctvom vzdelávania a zvyšovania kvalifikácie zamestnancov.

V oblasti **komunikácie s rodičmi a rodinnými príslušníkmi** žiakov a žiačok by sa obec mala zamerať na aktualizáciu webovej stránky školy a jej údržbu.

V oblasti **kultúry** je cieľom obce výstavba prírodného amfiteátra s hľadiskom pre organizovanie kultúrno spoločenských podujatí pre obyvateľov a návštevníkov obce a regiónu

V oblasti **rozvoja športu** sa chce obec zamerať na rekonštrukciu a obnovu športovísk v obci, výstavbu bežeckých tratí a cykloturistických chodníkov.

2.3 EKONOMICKÁ OBLASŤ

Snahou obce v oblasti ekonomického rastu je zvýšenie ekonomickej výkonnosti obce, zvýšenie konkurencieschopnosti obce, rozvoj malého a stredného podnikania a zníženie nezamestnanosti v obci.

V oblasti **technickej infraštruktúry** sa obec plánuje zamerať na výstavbu vodovodnej a kanalizačnej siete a modernizácia a rozšírenie verejného osvetlenia a obecného rozhlasu.

V oblasti **cestnej infraštruktúry** sa obec plánuje zamerať na úpravu a rekonštrukciu miestnych komunikácií, ktoré sú v správe obce, vybudovanie a rekonštrukciu parkovísk. Okrem toho plánuje aj inštalovanie nových dopravných značiek. Na zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky je zámerom obce vybudovať chodníky popri miestnych cestných komunikáciách.

Dôležitou súčasťou rozvoja obce je oblasť cestovného ruchu. Obec sa chce zamerať hlavne v zimnom období na vybudovanie bežeckých tratí a v letnom období na rozšírenie ponuky cykloturistických chodníkov.

2.3 ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ

Víziou obce v environmentálnej oblasti je vybudovanie vysokej kvality ŽP, ktorá je prirodzenou a neoddeliteľnou súčasťou rastu kultúry života a ekonomických aktivít obyvateľov. Ochrana a skvalitňovanie životného prostredia, využívanie vodných zdrojov, ochrana ovzdušia a nakladanie s odpadmi a celková ochrana a revitalizácia krajiny. Zlepšenie starostlivosti o životné prostredie, znižovanie zaťaženia životného prostredia, dobudovanie environmentálnej infraštruktúry.

V oblasti recyklácie a zhodnocovania odpadov je zámerom obce vybudovanie zberného dvora. Dôležitým prvkom v oblasti životného prostredia je aj **zníženie produkcie odpadov a zvýšenie množstva odseparovaného odpadu** obyvateľmi obce. Dosiahnutie tohto cieľa chce obec podporiť prostredníctvom environmentálnej výchovy žiakov ZŠ a zvyšovania environmentálneho povedomia obyvateľov obce prostredníctvom osvetových aktivít.

Zlepšenie kvality životného prostredia v oblasti **kvality vôd** obec plánuje riešiť prostredníctvom výstavby ČOV. Obec sa chce zamerať na zlepšenie kvality povrchových vôd prostredníctvom čistenia a úpravy brehov potokov, vysádzaním vhodných rastlín.

Tabuľka 43 Hierarchia cieľov pre Sociálnu oblasť

Globálne ciele	1. Kvalitné sociálne a zdravotnícke služby, príležitosti pre kvalitné vzdelávanie, dostatok možností pre oddych a regeneráciu obyvateľov, podpora kultúrneho dedičstva a propagácia kultúrnych pamiatok v obci								
Špecifické ciele	1.1.Doplnenie a zlepšenie infraštruktúry sociálnych zariadení				1.2.Doplnenie a zlepšenie infraštruktúry predškolských a školských zariadení				
Opatrenia	1.1.1. Príprava priestorov pre stretávanie sa občanov v dôchodkovom veku	1.1.2. Vznik mobilných odborných jednotiek	1.1.3. Zabezpečenie stravovania pre dôchodcov a sociálne odkázaných	1.1.4. Výstavba centra denného stacionára	1.2.1. Rekonštrukcia predškolských zariadení	1.2.2. Rekonštrukcia školských zariadení	1.2.3. Podpora záujmovej činnosti v mimoškolských zariadeniach	1.2.4. Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení (vybavenie kuchyne pre ZŠ a MŠ)	1.2.5. .Rekonštrukcia a modernizácia školskej športovej infraštruktúry
Globálne ciele	1. Kvalitné sociálne a zdravotnícke služby, príležitosti pre kvalitné vzdelávanie, dostatok možností pre oddych a regeneráciu obyvateľov, podpora kultúrneho dedičstva a propagácia kultúrnych pamiatok v obci								
Špecifické ciele	1.3.Doplnenie a zlepšenie infraštruktúry ponuky pre rekreačný šport		1.4.Zachovanie a podpora kultúrno-historického dedičstva				1.5.Propagácia a organizačné zabezpečenie v oblasti kultúry		
Opatrenia	1.3.1. Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry	1.3.2. Podpora organizácie športových podujatí	1.4.1. Výstavba / rekonštrukcia kultúrneho zariadenia	1.4.2. Výstavba prírodného amfiteátra	1.4.3. Rozšírenie a vybavenie obecnej knižnice	1.4.4.Organizácia pravidelných a nových kultúrnych podujatí	1.5.1.Vytvorenie podmienok pre propagáciu obce	1.5.2.Vytvorenie podmienok pre organizačné zabezpečenie kultúrnych podujatí v obci	1.5.3. Vytváranie partnerstiev na regionálnej a nadregionálnej úrovni

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka 44 Hierarchia cieľov pre Hospodársku oblasť

Globálne ciele 2 Podpora cestovného ruchu v obci, propagácia obce, vytvorenie zázemia pre cestovný ruch									
Špecifické ciele	2.1. Zabezpečenie účinnej propagácie obce		2.2. Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia obce	2.3. Podpora zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov	2.4. Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych komunikácií				
Opatrienia	2.1.1. Aktualizácia webovej stránky obce	2.1.2. Propagačná činnosť v cestovnom ruchu	2.2.1. Podpora vytvárania a udržiavania zaujímavých a nových atraktivít v obci	2.3.1. Podpora získavania zamestnania, samozamestnania vo vidieckych oblastiach	2.4.1. Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií	2.4.2. Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu	2.4.3. Výstavba a dostavba parkovísk	2.4.4. Výstavba a rekonštrukcia chodníkov popri ceste v správe VUC	2.4.5. Výstavba a rekonštrukcia lávok a mostov na miestnej komunikácií
Globálne ciele									
Špecifické ciele	2.5. Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu technickej infraštruktúry						2.6. Ostatná infraštruktúra v obci		
Opatrienia	2.5.1. Výstavba vodovodnej siete	2.5.2. Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia	2.5.3. Rekonštrukcia obecného rozhlasu	2.5.4. Výstavba kanalizačnej siete	2.6.1. Zvýšenie bezpečnosti v obci	2.6.2. Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice			

Zdroj. Vlastné spracovanie

Tabuľka 45 Hierarchia cieľov pre environmentálnu oblasť

Globálne ciele		4 Vytvorenie kvalitného prostredia v obci a jej okolí								
Špecifické ciele	3. 1 Nakladania s komunálnym odpadom			3.2 Ochrana ovzdušia	3.3 Ochrana pôdy				3.4 . Ochrana ostatných zložiek ŽP	3.5. Osveta v ochrane prvkov ŽP
Opatrenia	3.1.1 Zabezpečenie a rozšírenie separácie odpadu	3.1.2 Rekultivácia čiernych skládok	3.1.3 Výstavba zberného dvora	3.2.1. Zabezpečiť znižovanie produkcie emisií	3.3.1 Zabezpečiť dostatočné množstvo pitnej vody	3.3.2 Výstavba proti záplavových opatrení	3.3.3 Revitalizácia a úprava korýt vodných tokov	3.3.4 Výstavba ČOV	3.4.1 Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci	3.5.1 Zvýšenie gramotnosti obyvateľstva v oblasti ochrany ŽP

Zdroj: Vlastné spracovanie

3 PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce obsahuje zoznam opatrení a aktivít realizácia ktorých je potrebná na zabezpečenie realizácie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Obsahuje konkrétne zámery vedenia obce a občanov obce v oblasti sociálnej, oblasti hospodárskej a oblasti environmentálnej až po úroveň opatrení a jednotlivých aktivít potrebných k naplneniu cieľov v daných oblastiach.

Tabuľka 46 Plánované ciele, opatrenia a aktivity v Sociálnej oblasti

Sociálna oblasť			
Cieľ	Opatrenie	Aktivita	Suma
1.1.Doplnenie a zlepšenie infraštruktúry soc. zariadení	1.1.1.Príprava priestorov pre stretávanie sa občanov v dôchodkovom veku	Rekonštrukcia / výstavba nových/modernizácia priestorov	127 000,00 €
	1.1.2. Vznik mobilných odborných jednotiek	Materiálno – technické vybavenie vrátane nákupu motorového vozidla	20 000,00 €
	1.1.3.Zabezpečenie stravovania pre dôchodcov a sociálne odkázaných	Materiálno – technické vybavenie priestorov	20 000,00 €
		Personálne zabezpečenie činnosti zariadenia	10 000,00 €
	1.1.4.Výstavba denného stacionára	Rekonštrukcia / výstavba nových/modernizácia priestorov	60 000,00 €
1.2.Doplnenie a zlepšenie infraštruktúry predškolských a školských zariadení	1.2.1.Rekonštrukcia a vybavenie predškolských zariadení	Rekonštrukcia / výstavba nových/modernizácia priestorov	50 000,00 €
		Materiálno – technické vybavenie priestorov	15 000,00 €
	1.2.2. Rekonštrukcia a vybavenie školských zariadení	Rekonštrukcia / výstavba nových/modernizácia priestorov	50 000,00 €
		Materiálno – technické vybavenie priestorov	15 000,00 €
		Vzdelávanie pedagogických pracovníkov	5 000,00 €

	1.2.3.Podpora záujmovej činnosti v mimoškolských zariadeniach	Rekonštrukcia / výstavba nových/ modernizácia priestorov	25 000,00 €
		Materiálno – technické vybavenie priestorov	15 000,00 €
		Vzdelávanie pracovníkov	5 000,00 €
	1.2.4.Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení (vybavenie kuchyne pre ZŠ a MŠ)	Rekonštrukcia / výstavba nových/ modernizácia priestorov	20 000,00 €
		Materiálno – technické vybavenie priestorov	10 000,00 €
	1.2.5.Rekonštrukcia a modernizácia školskej športovej infraštruktúry	Revitalizácia športového areálu	40 000,00 €
		Materiálno – technické vybavenie telocvične	15 000,00 €
	1.3.Doplnenie a zlepšenie infraštruktúry ponuky pre rekreačný šport	1.3.1.Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry v obci	Výstavba športovísk pre letné, zimné a netradičné športy 100 000,00 €
		1.3.2.Podpora organizácie športových podujatí	Zabezpečenie personálnych kapacít 5 000,00 €
			Materiálno – technické zabezpečenie 20 000,00 €
1.4.Zachovanie a podpora kultúrno – historického dedičstva	1.4.1.Výstavba / rekonštrukcia kultúrneho zariadenia	Vypracovanie projektovej dokumentácie	5 000,00 €
		Rekonštrukcia / výstavba nových/ modernizácia priestorov	20 000,00 €
		Materiálno – technické zabezpečenie	25 000,00 €
		Modernizácia vnútorného vybavenia	25 000,00 €
	1.4.2.Výstavba prírodného amfiteátra	Vypracovanie projektovej dokumentácie	5 000 €
		Výstavba prírodného amfiteátra	40 000,00 €
		Materiálno – technické vybavenie	10 000,00 €

	1.4.3. Rozšírenie a vybavenie obecnej knižnice	Rekonštrukcia / modernizácia priestorov	5 000,00 €
		Materiálno – technické vybavenie	10 000,00 €
	1.4.4. Organizácia pravidelných a nových kultúrnych podujatí	Podpora organizácie pravidelných a nových kultúrnych podujatí	5 000,00 €
1.5. Propagácia a organizačné zabezpečenie v oblasti kultúry	1.5.1. Vytvorenie podmienok pre propagáciu obce	Spracovať koncepciu PROPAGÁCIE obce v multimediálnej forme	10 000,00 €
	1.5.2. Vytvorenie podmienok pre organizačné zabezpečenie kultúrnych podujatí v obci	Personálne a finančné zabezpečenie	2 000,00 €
		Spracovanie kalendára kultúrnych podujatí v obci	2 000,00 €
		Aktualizácia webovej stránky obce	3 000,00 €
	1.5.3. Vytváranie partnerstiev na regionálnej a nadregionálnej úrovni	Vytváranie partnerstiev	1 000,00 €
		Realizácia spoločných projektov s jednotlivými partnermi obce	4 000,00 €

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 47 Plánované ciele, opatrenia a aktivity v Hospodárskej oblasti

Hospodárska oblasť			
Cieľ	Opatrenie	Aktivita	Suma
2.1.Zabezpečenie účinnej propagácie obce	2.1.1. Aktualizácia webovej stránky obce	Obsahová analýza webovej stránky a jej aktualizácia	3 000,00 €
	2.1.2.Propagačná činnosť v cestovnom ruchu	Podpora marketingu a manažmentu služieb	1 000,00 €
		Spracovanie buletínov a máp	1 000,00 €
		Zapojenie sa do OOCR, združení, cezhraničných partnerstiev	3 000,00 €
2.2. Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia obce	2.2.1.Podpora vytvárania a udržiavania zaujímavých a nových atraktivít v obci	Spracovanie projektovej dokumentácie	1 000,00 €
		Výstavba a rekonštrukcia turistických trás	10 000,00 €
		Výstavba a rekonštrukcia cyklistických a náučných chodníkov	100 000,00 €
		Rozvoj agroturistiky a ubytovacích kapacít	100 000,00 €
2.3.Podpora zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov	2.3.1.Podpora získania zamestnania, samozamestnania vo vidieckych oblastiach	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie školení a tréningov	10 000,00 €
		Personálne zabezpečenie školiacich pracovníkov	5 000,00 €
2.4.Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych komunikácií	2.4.1.Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií	Vypracovanie projektovej dokumentácie	10 000,00 €
		Výstavba miestnych komunikácií	150 000,00 €
		Rekonštrukcia miestnych komunikácií	150 000,00 €
		Osadenie dopravného značenia	5 000,00 €
	2.4.2.Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu	Vypracovanie projektovej dokumentácie	3 000,00 €
		Výstavba cyklotrasy	

		medzi obcami v regióne Domaša	100 000,00 €
		Zariadenie doplnkovej infraštruktúry – cyklostojany, odpočívadla, parkoviska ...	10 000,00 €
	2.4.3. Výstavba a dostavba parkovísk	Vypracovanie projektovej dokumentácie	5 000,00 €
		Výstavba parkovacích miest	30 000,00 €
	2.4.4. Výstavba chodníkov popri ceste v správe VUC	Vypracovanie projektovej dokumentácie	0,00 €
		Výstavba chodníkov popri ceste v správe VUC	60 000,00 €
	2.4.5. Výstavba a rekonštrukcia mostov a lávok na miestnej komunikácii	Vypracovanie projektovej dokumentácie	10 000,00 €
		Výstavba mostov a lávok	60 000,00 €
		Rekonštrukcia mostov a lávok	40 000,00 €
	2.5. Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu technickej infraštruktúry	2.5.1. Výstavba vodovodnej siete	Vypracovanie projektovej dokumentácie
			30 000,00 €
		Výstavba vodovodnej siete	200 000,00 €
		2.5.2. Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia	Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia
			25 000,00 €
		2.5.3. Rekonštrukcia obecného rozhlasu	Rekonštrukcia obecného rozhlasu
			15 000,00 €
	2.5.4. Výstavba kanalizačnej siete	Vypracovanie projektovej dokumentácie	25 000,00 €
		Výstavba novej kanalizačnej siete	400 000,00 €
2.6. Ostatná infraštruktúra v obci	2.6.1. Zvýšenie bezpečnosti v obci	Vypracovanie projektovej dokumentácie	1 000,00 €
		Montáž kamerového systému v obci	10 000,00 €

	2.6.2. Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice	Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice	60 000,00 €
		Materiálno technické vybavenie	50 000,00 €

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 48 Plánované ciele, opatrenia a aktivity v Environmentálnej oblasti

Environmentálna oblasť			
Cieľ	Opatrenie	Aktivita	Suma
3.1.Nakladanie s komunálnym odpadom	3.1.1.Zabezpečiť a rozšíriť separáciu komunálneho odpadu	Zabezpečenie vhodných podmienok pre realizáciu separovaného zberu	10 000,00 €
		Zabezpečenie vhodných nádob na separovaný zber	10 000,00 €
		Osveta a vzdelávanie občanov v oblasti separovania	2 000,00 €
	3.1.2.Rekultivácia čiernych skládok	Lokalizácia čiernych skládok komunálneho odpadu	2 000,00 €
		Likvidácia čiernych skládok komunálneho odpadu	50 000,00 €
	3.1.3.Výstavba zberného dvora	Príprava projektovej dokumentácie	3 000,00 €
		Výstavba zberného dvora	155 000,00 €
		Materiálno technické vybavenie zberného dvora (traktor, kontajnery)	85 000,00 €
3.2.Ochrana ovzdušia	3.2.1.Zabezpečiť znížovanie produkcie emisií	Obmedzenie spaľovania fosílnych palív, vypaľovania a spaľovanie odpadu	0,00 €
		Prejsť na alternatívne zdroje vykurovania domácnosti a obecných budov (hasičská zbrojnica a dom smútku)	200 000,00 €
3.3.Ochrana vôd	3.3.1.Zabezpečiť dostatočné množstvo pitnej vody	Príprava projektovej dokumentácie	20 000,00 €
		Výstavba vodovodnej siete	400 000,00 €

	3.3.2. Výstavba proti záplavovým opatrením	Príprava projektovej dokumentácie	10 000,00 €
		Výstavba proti záplavovým opatrením - poldre	100 000,00 €
	3.3.3. Revitalizácia a úprava korýt vodných tokov	Príprava projektovej dokumentácie	10 000,00 €
		Spevnenie brehov potokov (Ondalík a 2 prítoky)	100 000,00 €
		Revitalizácia vodného toku (prehĺbenie, spevnenie koryta, výsadba zelene)	50 000,00 €
	3.3.4. Výstavba ČOV	Príprava projektovej dokumentácie	60 000,00 €
		Výstavba ČOV	400 000,00 €
3.4. Ochrana ostatných zložiek	3.4.1. Výsadba a revitalizácia oddychových zón v obce	Revitalizácia oddychovej zóny v obci	20 000,00 €
		Výsadba zelene na voľných priestranstvách v obci	10 000,00 €
		Výsadba brehovej zelene okolo potoka	10 000,00 €
3.5. Osveta v ochrane prvkov životného prostredia	3.5.1. Zvýšenie gramotnosti obyvateľov v oblasti ochrany ŽP	Organizácia školení v oblasti ochrany ŽP	500,00 €
		Zvyšovanie povedomia a vedomosti obyvateľstva o ochrane ŽP	800,00 €
		Tvorba ekologických vzdelávacích programov	1 000,00 €

Zdroj: vlastné spracovanie

Súčasťou programovej časti okrem zoznamu konkrétnych aktivít a ich finančnej hodnoty je aj súbor merateľných ukazovateľov ktorý je spracovaný podľa oblasti na jednotlivé opatrenia. Pre každý ukazovateľ je daná východisková hodnota (rok 2015) a cieľová hodnota (rok 2022). V prípade výsledku ankety je merateľným ukazovateľom známka 1-5, pričom číslo 1 označuje najlepšiu známku a číslo 5 najhoršiu. Tak ako celý spracovaný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce tak aj

tabuľky merateľných ukazovateľov sú spracované v troch oblastiach a to sociálnej, hospodárskej a environmentálnej.

Tabuľka 49 Merateľné ukazovatele sociálna oblasť

Opatrenie	Merateľné ukazovatele výstupu	Merná jednotka	Východisková hodnota rok 2015	Cieľová hodnota v roku 2022
1.1.1. Príprava priestorov pre stretávanie sa občanov v dôchodkovom veku	Počet miestnosti	počet	0	1
1.1.2. Vznik mobilných odborných jednotiek	Počet vzniknutých mobilných odborných jednotiek	počet	0	1
1.1.3. Zabezpečenie stravovania pre dôchodcov a sociálne odkázaných	Počet osôb, ktorým bude zabezpečené stravovanie	počet	0	10
1.1.4. Výstavba denného stacionára	Počet miestnosti	počet	0	1
1.2.1. Rekonštrukcia a vybavenie predškolských zariadení	Počet zmodernizovaných predškolských zariadení	počet	0	1
1.2.2. Rekonštrukcia a vybavenie školských zariadení	Počet zmodernizovaných školských zariadení	počet	0	1
1.2.3. Podpora záujmovej činnosti v mimoškolských zariadeniach	Počet záujmových krúžkov v mimoškolských zariadeniach	počet	0	1
1.2.4. Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení (vybavenie kuchyne ZŠ a MŠ)	Počet zrekonštruovaných stravovacích zariadení	počet	0	1
1.2.5. Rekonštrukcia a modernizácia školskej športovej infraštruktúry	Počet zrekonštruovaných a modernizovaných školských športových zariadení	počet	0	1
1.3.1. Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry v obci	Počet zrekonštruovaných a modernizovaných			

Opatrenie	Merateľné ukazovatele výstupu	Merná jednotka	Východisková hodnota rok 2015	Cieľová hodnota v roku 2022
	športových zariadení	počet	0	1
1.3.2.Podpora organizácie športových podujatí	Počet podporených športových podujatí	počet	0	2
1.4.1.Výstavba / rekonštrukcia kultúrneho zariadenia	Počet / rekonštruovaných kultúrnych zariadení	počet	0	1
1.4.2.Výstavba prírodného amfiteátra	Vybudovaný prírodný amfiteáter	počet	0	1
1.4.3. Rozšírenie a vybavenie obecnej knižnice	Spokojnosť obyvateľov s rozšírením a vybavením obecnej knižnice	Známka 1-5	4	2
1.4.4.Organizácia pravidelných a nových kultúrnych podujatí	Počet podporených pravidelných a nových kultúrnych podujatí v obci	počet	0	2
1.5.1.Vytvorenie podmienok pre propagáciu obce	Spokojnosť obyvateľov s propagáciou obce	Známka 1-5	4	2
1.5.2. Vytvorenie podmienok pre organizačné zabezpečenie kultúrnych podujatí v obci	Spokojnosť obyvateľov s organizačným zabezpečením podujatí	Známka 1-5	4	2
1.5.3. Vytváranie partnerstiev na regionálnej a nadregionálnej úrovni	Počet uzavretých partnerských dohôd o spolupráci	počet	0	2

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 50 Merateľné ukazovatele hospodárska oblasť

Opatrenie	Merateľné ukazovatele výstupu	Merná jednotka	Východisková hodnota rok 2015	Cieľová hodnota v roku 2022
2.1.1. Aktualizácia webovej stránky obce	Počet aktualizovaných webových stránok	počet	0	1
2.1.2. Propagačná činnosť v cestovnom ruchu	Počet cezhraničných partnerstiev	počet	0	1
2.2.1. Podpora vytvárania a udržiavania zaujímavých a nových atraktivít v obci	Spokojnosť obyvateľov s vytváraním a udržiavaním zaujímavých a nových atraktivít v obci	Známka 1-5	4	2
2.3.1. Podpora získavania zamestnania, samozamestnania vo vidieckych oblastiach	Spokojnosť obyvateľov s podporou získavania a samozamestnania vo vidieckych oblastiach	Známka 1-5	4	2
2.4.1. Výstavba /rekonštrukcia /miestnych komunikácií	Dĺžka vybudovaných / zrekonštruovaných / komunikácií v obci	m	0	1500
2.4.2. Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu	Dĺžka vybudovaných cyklotrás	m	0	2000
2.4.3. Výstavba a dostavba parkovísk	Počet nových parkovacích miest	Počet	0	30
2.4.4. Výstavba chodníkov popri ceste v správe VUC	Dĺžka novovybudovaných a zrekonštruovaných chodníkov popri komunikáciách	m	0	1000
2.4.5. Výstavba a rekonštrukcia mostov a lávok na miestnej komunikácií	Počet zrekonštruovaných a vybudovaných lávok	Počet	0	2
2.5.1. Výstavba vodovodnej siete	Dĺžka vybudovanej vodovodnej siete	m	0	1000
2.5.2. Rekonštrukcia a rozšírenie verejného	Počet inštalovaných	ks		

Opatrenie	Merateľné ukazovatele výstupu	Merná jednotka	Východisková hodnota rok 2015	Cieľová hodnota v roku 2022
osvetlenia	svetelných telies	Počet	30	50
2.5.3.Rekonštrukcia obecného rozhlasu	Počet inštalovaných reproduktorov obecného rozhlasu	Počet	25	26
2.5.4. Výstavba kanalizačnej siete	Dĺžka vybudovanej kanalizačnej siete	m	0	1000
2.6.1.Zvýšenie bezpečnosti v obci	Počet inštalovaných kamier	Počet	0	5
2.5.2.Rekonštrukcia Požiarnej zbrojnice	Počet zrekonštruovaných budov	Počet	0	1

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 51 Merateľné ukazovatele environmentálna oblasť

Opatrenie	Merateľné ukazovatele výstupu	Merná jednotka	Východisková hodnota rok 2015	Cieľová hodnota v roku 2022
3.1.1. Zabezpečiť a rozšíriť separáciu komunálneho odpadu	Spokojnosť obyvateľov so zabezpečením separácie KO v obci	Známka 1-5	4	2
3.1.2.Rekultivácia čiernych skládok	Počet zrekultivovaných čiernych skládok v obci	Počet	1	0
3.1.3.Výstavba zberného dvora	Počet vybudovaných zberných dvorov	Počet	0	1
3.2.1.Zabezpečiť znižovanie produkcie emisií	Spokojnosť obyvateľov so znižovaním produkcie emisií	Známka 1-5	4	2
3.3.1.Zabezpečiť dostatočné množstvo pitnej vody	Spokojnosť obyvateľov so zabezpečením dostatočného množstva pitnej vody v obci	Známka 1-5	3	1
3.3.2.Výstavba proti záplavovým opatrení	Spokojnosť obyvateľov so realizáciou proti záplavovým opatrení v obci	Známka 1-5	4	2
3.3.3.Revitalizácia a úprava korýt vodných tokov	Spokojnosť obyvateľov s úpravou korýt vodných tokov v obci	Známka 1-5	3	1
3.3.4.Výstavba ČOV	Počet vybudovaných ČOV	Počet	0	1
3.4.1.Výsadba a revitalizácia oddychových zón v obci	Počet revitalizovaných oddychových zón v obci	Počet	0	1
3.5.1.Zvýšenie gramotnosti obyvateľov v oblasti ochrany ŽP	Počet školení obyvateľov obce v oblasti ochrany ŽP	Počet	0	1

Opatrenie	Merateľné ukazovatele výstupu	Merná jednotka	Východisková hodnota rok 2015	Cieľová hodnota v roku 2022

Zdroj: vlastné spracovanie

4 REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačnú časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce tvorí opis organizačného zabezpečenia riadenia, zodpovednosti a pravidiel spolupráce medzi jednotlivými orgánmi a subjektmi pri realizácii jednotlivých cieľov vyplývajúcich z Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ďapalovce na roky 2015 – 2022.

4.1 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHSR

Realizácia Programu rozvoja obce Ďapalovce bude pozostávať z vykonávania navrhnutých aktivít. Zoznam kľúčových aktivít bude prerokovaný na zasadnutiach obce a bude každoročne aktualizovaný podľa potrieb obce a možností financovania. Manažment obce plní vo vzťahu k Programu hospodárskeho rozvoja nasledovné úlohy:

- vyčlenenie finančných prostriedkov, ktoré budú potrebné na aktivity
- realizácia projektov, ktoré prinesú pre obec želaný efekt a budú dlhodobo udržateľné
- monitorovanie realizácie projektov a plnenia úloh vyplývajúcich z programu rozvoja obce

Aktivity budú komunikované verejnosti prostredníctvom webovej stránky obce a úradnej tabule.

4.2 KOMUNIKAČNÁ STRATÉGIA

O realizácii jednotlivých aktivít, ktoré sú naplánované v rámci spracovaného Programu rozvoja obce bude verejnosť informovaná prostredníctvom webovej stránky obce ako aj úradne tabule. Každý rok sa uskutoční stretnutie pracovnej skupiny pre monitorovanie a hodnotenie PHSR z dôvodu aktualizácie realizácie jednotlivých aktivít ich finančnej hodnoty, časového harmonogramu, zdrojov financovania a súladu realizácie so schváleným PHSR.

4.3 MONITOROVANIE A HODNOTENIE

Cieľom monitorovania a hodnotenia je zostaviť komplexnú informáciu o tom, ako sa plnia opatrenia navrhnuté v PHSR. Obec bude postupovať podľa Plánu priebežných hodnotení PHSR na programové obdobie 2015 - 2022. Výstupom procesu bude správa o monitorovaní a správa o hodnotení, s ktorou budú oboznámení poslanci Obecného zastupiteľstva v Ďapalovciach, pracovníci obecného úradu a verejnosť.

Plán priebežného hodnotenia PHSR na programové obdobie 2015 -2022 zahŕňa výkon kontroly a spôsob hodnotenia PHSR. Hodnotenie jednotlivých častí PHSR alebo PHSR ako celku je definované dôvodom výkonu kontroly a periodicitou výkonu kontroly.

Dôvodom pre výkon hodnotenia na základe rozhodnutia starostu obce, poslancov obecného zastupiteľstva, koordinátora PRO prípadne na základe podnetu zo strany kontrolóra obce, na základe auditu prípadne na základe protokolu NKÚ SR môže byť nesúlad spracovaného PHSR s jeho jednotlivými cieľmi a aktivitami na ich splnenie a ich skutočnou realizáciou či po stránke obsahovej alebo finančnej.

Hodnotením získame poznatky, ktoré môžeme zapracovať do už schváleného PHSR formou doplnenia PHSR a jeho schválením členmi obecného zastupiteľstva.

Periodicita tohto hodnotenia u strategického hodnotenia je 2 roky po schválení PHSR a tematické hodnotenie každý rok po schválení PHSR počas celého programového obdobia 2015 – 2022. Ostatné druhy hodnotení PHSR budeme realizovať na základe vzniknutej spoločenskej potreby.

Tabuľka 52 Plán priebežných hodnotení PHSR na programové obdobie 2015 - 2022

Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania / periodicita
Strategické hodnotenie	2017	Na základe rozhodnutia starostu obce, poslancov obce, koordinátora PHSR
		Na základe vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie		Na základe rozhodnutia starostu obce, poslancov obce, podnetu občanov, koordinátora PHSR
		Na základe vzniknutej spoločenskej potreby
Tematické hodnotenie časti PHSR	2016	Na základe nesúladu medzi plánovanými aktivitami a cieľmi so skutočnosťou
		Na základe vzniknutej spoločenskej potreby
Ad hoc mimoriadne hodnotenie		Nesúlad medzi cieľmi stanovenými v PHSR a ich značnom odklone v skutočnosti
		Na základe vzniknutej spoločenskej potreby, návrh na revíziu prípadne doplnenie PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti		Na základe rozhodnutia starostu, podnetu poslancov, podnetu kontrolóra obce, podnetov z kontroly, na základe auditu, na základe protokolu NKÚ SR
		Na základe vzniknutej spoločenskej potreby

Zdroj: Vlastné spracovanie

4.4 AKČNÝ PLÁN

Akčný plán obsahuje zoznam aktivít na daný rozpočtový rok s výhľadom na najbližšie roky a zahŕňa časový harmonogram realizácie jednotlivých aktivít z PHSR.

V akčnom pláne sú zaznamenané jednotlivé aktivity v rámci jednotlivých oblastí, ktoré sú realizované v danom roku a ktoré plánuje obec realizovať v najbližších rokoch. Je tam uvedený stručný popis aktivity, zapojenie subjektov alebo partnerov a objem a zdroje finančných prostriedkov potrebných na realizáciu jednotlivých aktivít.

Aktualizácia akčného plánu bude vykonávaná 1 x ročne na základe už realizovaných aktivít s výhľadom na realizáciu aktivít na základe predpokladaných výziev z jednotlivých Operačných programov prípadne na základe realizácie aktivít z ich zdrojov vrátane rozpočtu obce.

Pri spracovaní akčného plánu sa vychádzalo z tabuľky ex – ante hodnotenia PHSR za predchádzajúce plánovacie obdobie a priorít realizovania jednotlivých aktivít, ktoré sú v danom čase aktuálne zrealizovateľné. Akčný plán tvorí prílohu k PHSR.

5 FINANČNÁ ČASŤ

Vo finančnej časti Programu hospodárskeho rozvoja obce sú uvedené viaczdrojové formy financovania, ktoré budú priebežne dopĺňané na základe Operačných programov a iných možných finančných zdrojov z ktorých bude realizácia jednotlivých opatrení financovaná.

Tabuľka 53 Predpokladané zdroje financovania jednotlivých opatrení

Opatrenie	Celkové náklady v €	EÚ	Verejné zdroje			Spolu	Súkromné zdroje
			Štát	VÚC	Obec		
Sociálna oblasť							
Opatrenie 1.1.1.	127 000,00	107 950,00	12 700,00	0,00	6 350,00	127 000,00	0,00
Opatrenie 1.1.2.	20 000,00	17 000,00	2 000,00	0,00	1 000,00	20 000,00	0,00
Opatrenie 1.1.3.	30 000,00	25 500,00	3 000,00	0,00	1 500,00	30 000,00	0,00
Opatrenie 1.1.4.	60 000,00	51 000,00	6 000,00	0,00	3 000,00	60 000,00	0,00
Opatrenie 1.2.1.	65 000,00	55 250,00	6 500,00	0,00	3 250,00	65 000,00	0,00
Opatrenie 1.2.2.	70 000,00	59 500,00	7 000,00	0,00	3 500,00	70 000,00	0,00
Opatrenie 1.2.3.	45 000,00	38 250,00	4 500,00	0,00	2 250,00	45 000,00	0,00
Opatrenie 1.2.4..	30 000,00	25 500,00	3 000,00	0,00	1 500,00	30 000,00	0,00
Opatrenie 1.2.5.	55 000,00	46 750,00	5 500,00	0,00	2 750,00	55 000,00	0,00
Opatrenie 1.3.1.	100 000,00	85 000,00	10 000,00	0,00	5 000,00	100 000,00	0,00
Opatrenie 1.3.2.	25 000,00	21 250,00	2 500,00	0,00	1 250,00	25 000,00	0,00
Opatrenie 1.4.1.	75 000,00	63 750,00	7 500,00	0,00	3 750,00	75 000,00	0,00
Opatrenie 1.4.2.	50 000,00	42 500,00	5 000,00	0,00	2 250,00	50 000,00	0,00
Opatrenie 1.4.3.	15 000,00	12 750,00	1 500,00	0,00	750,00	15 000,00	0,00
Opatrenie 1.4.4.	5 000,00	4 250,00	500,00	0,00	250,00	5 000,00	0,00
Opatrenie 1.5.1.	10 000,00	8 500,00	1 000,00	0,00	500,00	10 000,00	0,00
Opatrenie 1.5.2.	7 000,00	5 950,00	700,00	0,00	350,00	7 000,00	0,00
Opatrenie 1.5.3.	5 000,00	4 250,00	500,00	0,00	250,00	5 000,00	0,00
Opatrenie 2.1.1.	3 000,00	2 550,00	300,00	0,00	150,00	3 000,00	0,00
Opatrenie							

Opatrenie	Celkové náklady v €	Verejné zdroje					Súkromné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu	
2.1.2.	5 000,00	4 250,00	500,00	0,00	250,00	5 000,00	0,00
Opatrenie 2.2.1.	211 000,00	179 350,00	21 100,00	0,00	10 550,00	211 000,00	0,00
Opatrenie 2.3.1.	15 000,00	12 750,00	1 500,00	0,00	750,00	15 000,00	0,00
Opatrenie 2.4.1.	310 000,00	263 500,00	31000,00	0,00	15 500,00	310 000,00	0,00
Opatrenie 2.4.2.	113 000,00	96 050,00	11 300,00	0,00	5 650,00	113 000,00	0,00
Opatrenie 2.4.3.	35 000,00	29 750,00	11 300,00	0,00	1 750,00	35 000,00	0,00
Opatrenie 2.4.4.	60 000,00	51 000,00	6 000,00	0,00	3 000,00	70 000,00	0,00
Opatrenie 2.4.5.	110 000,00	93 500,00	11 000,00	0,00	5 500,00	110 000,00	0,00
Opatrenie 2.5.1.	230 000,00	195 500,00	23 000,00	0,00	11 500,00	230 000,00	0,00
Opatrenie 2.5.2.	25 000,00	21 250,00	2 500,00	0,00	1 250,00	25 000,00	0,00
Opatrenie 2.5.3.	15 000,00	12 750,00	1 500,00	0,00	750,00	15 000,00	0,00
Opatrenie 2.5.4.	425 000,00	361 250,00	42 500,00	0,00	21 250,00	425 000,00	0,00
Opatrenie 2.6.1.	11 000,00	9 350,00	1 100,00	0,00	550,00	11 000,00	0,00
Opatrenie 2.6.2.	110 000,00	93 500,00	11 000,00	0,00	5 500,00	110 000,00	0,00
Opatrenie 3.1.1.	22 000,00	18 700,00	2 200,00	0,00	1 100,00	22 000,00	0,00
Opatrenie 3.1.2.	52 000,00	44 200,00	5 200,00	0,00	2 600,00	52 000,00	0,00
Opatrenie 3.1.3.	243 000,00	206 550,00	24 300,00	0,00	12 150,00	165 000,00	0,00
Opatrenie 3.2.1.	200 000,00	170 000,00	20 000,00	0,00	10 000,00	200 000,00	0,00
Opatrenie 3.3.1.	420 000,00	357 000,00	42 000,00	0,00	21 000,00	420 000,00	0,00
Opatrenie 3.3.2.	110 000,00	93 500,00	11 000,00	0,00	5 500,00	110 000,00	0,00
Opatrenie 3.3.3.	160 000,00	136 000,00	16 000,00	0,00	8 000,00	160 000,00	0,00
Opatrenie 3.3.4.	460 000,00	391 000,00	46 000,00	0,00	23 000,00	460 000,00	0,00
Opatrenie 3.4.1.	40 000,00	34 000,00	4 000,00	0,00	2 000,00	40 000,00	0,00
Opatrenie 3.5.1.	2 300,00	1 925,00	230,00	0,00	115,00	2 500,00	0,00

Zdroj: vlastné spracovanie

V tabuľke č. 54 Indikatívny rozpočet –sumarizácia, uvádzame predpokladané ročné finančné náklady v rámci jednotlivých oblastí na základe predpokladaných výziev z jednotlivých operačných programov a na základe finančných nákladov na realizáciu jednotlivých aktivít.

V prípade zmeny harmonogramu výziev z jednotlivých operačných programov a tým aj k podstatným rozdielom v indikatívnom finančnom rozpočte na celé programové obdobie bude potrebné na základe vykonania hodnotenia finančnej časti PHSR upraviť indikatívny rozpočet na programové obdobie podľa jednotlivých oblastí a aj ako celok.

Tabuľka 54 Indikatívny rozpočet - sumarizácia

	ROK								
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	SPOLU
I. Sociálna oblasť	0,00	39 950,00	159 800,00	159 800,00	119 850,00	119 850,00	119 850,00	79 900,00	799 000,00
II. Hospodárska oblasť	0,00	83 900,00	335 600,00	335 600,00	251 700,00	251 700,00	251 700,00	167 800,00	1 678 000,00
III. Environmentálna oblasť	0,00	85 465,00	341 860,00	341 860,00	256 395,00	256 395,00	256 395,00	170 930,00	1 709 300,00
Spolu	0,00	209 315,00	837 260,00	837 260,00	627 945,00	627 945,00	627 945,00	418 630,00	4 186 300,00

Zdroj: vlastné spracovanie

ZÁVER

Spracovaním Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ďapalovce vznikol strategický strednodobý dokument v záujme zabezpečenia trvalo udržateľného rozvoja obce a regiónu a je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja obce v jej jednotlivých oblastiach.

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce vychádza z prioritných potrieb obce a z možností ich realizácie s cieľom zlepšovať životné podmienky jej obyvateľov a zvyšovať konkurencie schopnosť regiónu.

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je otvorený dokument, ktorý bude pravidelne vyhodnocovaný a aktualizovaný podľa vyžadujúcich si potrieb na zasadnutiach obecného zastupiteľstva.

Na aktualizácii Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce spolupracovali:

Ing. Ján Cmár – starosta obce

Bernada Jenčová a Mgr. Monika Zeleňáková – pracovníčky OCU

Mikuláš Fedor, Dušan Goffa, Ambróz Karas, Jozef Mitalčák a Jozef Zeleňák – poslanci OCU

Ing. Leopold Miženko, MBA – externý expert

Zodpovednosť za administratívne zabezpečenie a za postupnú realizáciu jednotlivých aktivít obsiahnutých v programe má obecné zastupiteľstvo, starosta/starostka obce a príslušné komisie zriadené pri obecnom zastupiteľstve. Predpokladom pre úspešnú realizáciu rozvojových zámerov obce je aktívny prístup volených zástupcov v obecnom zastupiteľstve pri vecnom schvaľovaní jednotlivých úloh a využívaní možností financovania plánovaných aktivít.

Kolektív spracovateľov Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ďakuje všetkým zúčastneným za vynaložené úsilie a čas.

Predmetný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce bol schválený na zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa: 03.08.2018 uznesením obecného zastupiteľstva č. 3/2018, platnosť dokumentu bola predĺžená uznesením obecného zastupiteľstva č. 01/2023 zo dňa 11. januára 2023.

.....

pečiatka obce

.....

starosta/starostka obce

PRÍLOHY

**PRÍLOHA Č. 1 ZOZNAM ČLENOV RIADIACEHO TÍMU, PRACOVNÝCH SKUPÍN
A PARTNEROV SPRACOVANIA PRO**

PRÍLOHA Č. 2 ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PRO

PRÍLOHA Č. 3 ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PRO

PRÍLOHA Č. 4 AKČNÝ PLÁN